

ÉLELETÜNK

XXXI. évf. 11. szám (31. Jahrg. Nr. 11)

Az európai magyar katolikusok lapja

1999 november

A síron túli világ

A sírhant virágain játszik a napsugár, fönt az ágon madár énekel, a mezők jökedve elcagag a sírok fölött, de a hit komoly s a síron túl fölséges világot látta, a lelkek világát. Komoly világ a halhatatlanság, örökkévalóság, a szépség és szentség s az erkölcsi tisztaság stílusában! Milyenek azok a tisztuló lelkek?

Mi még nem tekintettünk olyan szembe, mely az örökkévalóságot szemléli és nem ismerünk lelket, mely átéli a halhatatlanság öntudatát. Igaz és mély értelmű az a szó, hogy «más világ». Mi földön járunk, míg a tisztuló lélek lábai alatt nincs talaj. Időben és térben élünk; ők is időben élnek, de a halhatatlanság érzetében nincs végük; fáradtságot, gyöngeséget, elhalálást nem szenvednek; a korlátokból kiemelkedve az örökkévalóság benyomásai alatt állnak. A legmélyebb kérdések előttük magyannak oldva; a legmélyebb filozófia s a legmagasabb teológia problémáin túl vannak. Más fényben és légtérben, más világban élnek. – Milyen ezzel szemben a mi életünk? Valóságos életünk vagyunk; begubózva függünk a lét szálán; tompán és renyhén érzünk, valami elmosódott fény hat el elborult lelkünkbe; várjuk, mikor lesz már több világosság!

A túlvilágon föllép maga pompájában a végtelen szentség, mint fény, mely vakít, mint szépség, mely minden fogalmat meghalad, mint nagyság, melynek méretein a gondolat kifárad. Szemben állnak a lelkek az Istennel, mint a lét óceánjával, mint emésztő tűzzel, melytől világok zsugorodnak s lehelleltől hamuvá válnak. Az Isten megnyitja a lélek szemét, hogy lássa saját alaktalanságát, csúfságát, nyomott, alacsony lelkületét; e szemlelőtől lesz igazán alázatos és bűnbánóvá. Mint a művészek körébe tévedt palatáblás gyermek, szégyenesen áll a perspektívának s a színek harmóniájának tükraival szemben: úgy áll ügyefogyottan az elköltözött lélek Istennel szemben. Érti, hogy az Isten távol van tőle és a szeretet húrjai meg vannak eresztve; keskeny homlokán nincs meg az áhitat kenete.

A halottak napját őszkor, novemberben üljük. Őszi a hangulatunk. Azért is, mert egy elmúlt, elsárgult, elhervadt életre emlékeztet a természet; de ezért is, mert a hit rámutat arra a földöntúli állapotra, mely a lélek Ősze! A tisztító tűzben szenvedő lelkek az örök élet őszében állnak; gyümölcsöt már nem hoznak; virágjaikra, lelkük indulataira nem száll le az érdem

Én Istennem

*Nekem te nem vagy messze, égi bátyám,
Siketen, zordon uronóló Nagyrú,
Előtted állok én kifosztva, árván
És boldogan, ha ég viharja gyúl.*

*A földiek nekem nem ártnak már
S az égiek testvéreim nekem,
Viharodnak palástját áldva add rám
S villámodat érzem szívemen!*

*Ó, gyújtis ki engem, mint szent jegenyédet,
Hogy égve égjek s a mély éjszakát
Mint áldozati láng ragyogjam át.*

*Mert égve égni: ez a földi élet
S beléd hamvadni boldog epedőn,
Mint kíséret hajnalkor temetőn.*

Juhász Gyula (1883–1937)

DR. BÁBEL BALÁZS: Kalocsa-kecskeméti érsek

VALLOM A SZENTEK EGYSÉGÉT

Mindenszentek ünnepe a félreértett ünnepek közé tartozik. Kortársainknak hamis fogalma van a szentről, a Mindenszentek ünnepeét pedig teljesen elnyomja a halottakra való emlékezés, nagyvárosokban valóságos csúcsforgalom alakul ki Mindenszentek ünnepeén is a temetőben, ahol az iparrá fejlesztett temetői kultusz nemcsak a halottakról, hanem a túlvilágról is el akarja terelni figyelmünket.

Az Ó- és Újszövetségi Szentírásban egyaránt kinyilatkoztatott igazság, hogy Isten lényege a szentség. Más és több, mint e világ jóságban, szépségben, igazságban, szeretetben tökéletes. Az Isten szentsége a teremtményekre is kiárad és áramkörébe akarja vonni azokat, sőt az embereknek feladatul tűzte ki, hogy „szentek” legyenek. Az első Jézus Krisztus, a megtestesült Isten ember, megtestesült (Márk 1,25), hiszen ő Isten lényegének képmása. Minél közelebb kerül valaki Jézus Krisztushoz, minél jobban megvalósítja tanítását, annál inkább eltölti őt is az Isten szentsége. Az ilyeneket birtokba veszi a megszentelő Isten (Róm 8,9). Az Isten lelke lakik benne. A szentek a történelemben tovább élő Krisztus megjelenítői, bennük Isten szentsége ragyog föl a saját korukban. Ebből adódhatnak furcsaságok (pl. Oszlopos Szent Simeon úgy akarta felhívni Krisztus evangéliumára a figyelmet, hogy éveken át egy oszlopon élt). De a szentek valójában mindig életközelieliek. Választ adnak az ateista egzisztencialisták

himpóra, nincs termékenyítés: a lélek, mely a földön ezer pórussal szívta a kegyelmet, csupaszul áll; szomorú, természetlen földön, melyen nem lejtnek patakok, nem szivárognak források; napfénye fátyolos: az öröm a lelkesülés homályos körvonalakban, elmosódva, mint a távoli élet int feljéle. E szomorúságot éneklé Ezechiás: «Az én napjaim közepén megyek az alvilág kapuihoz, keresve esztendeim maradványát... Életem elvétetik és összegöngyölítetik, mint a pásztorok sátra.» (Izai. 38,10) Ha kevés a napfény, elhervad az élet, ha a nap alatt száll az éj csóka deres s e dertől borzongna természet hasonlókép elhervad és szomorú a lélek, ha távol van Istene. Mennyivel jobb nekünk, kik az Isten napfényében szép életet élhetünk, kik ismerjük igazi értékét.

Álljunk alázatos hittel a „másvilág” zárt kapui elé; sejtethetünk sokat, de tüzes fogalmunk nincs róla. A kinyilatkoztatás tanít rá, hogy van ott túl egy tisztuló s szenvedő világ is, mely lelki élet, melynek motívumát a szenvedés adja. Azt lehetne mondani: a lelkek ott tulajdonképpen a belső szeretet által tisztulnak. Mikor lefoszlik róluk testük viányos háza s leesik szemekről a szemfedő; mikor tiszta fény övezi őket, akkor kigyúlad szívükben a tisztuló szeretet. Mi minnyájan a purgatórium ösvényén járunk, amennyiben szenvedve, megtagadva magunkat tisztítjuk lelkünket. Fogadjuk az erre való készséget s vágyat. Annál inkább lélek valaki, minél tisztább kíván lenni!

Prohászka

Imaszándékok

novemberre

1.

Imádkozunk, hogy a világi keresztények keresztségükből megalapozottan imádsággal, tanácsokkal, segítségnyújtással támogassák, akiket Isten a papi, szerzetesi és híthirdetői hivatásra hívott.

Jelenlét bizonyos hiányt egy ember életében, hogy nem emlékszik saját keresztségének élményére: csecsemő korban keresztelték meg sokunkat. A hosszabb ideig tartó előkészület és felkészülés, majd a döntésben való megerősödés kegyelmi élménye a várakozással-vágyakozással ugyancsak hiányzik.

Egy alkalommal egy tíz éves fiú oly ragyogó arccal lépett be, hogy meg kellett kérdezni: mi az oka látható örömindnek? – „Felvettek a község ifjúsági futball-csapatába”, dicsékedett büszkén. Sajnos nem dicsékszünk, nem is vagyunk büszkék, hogy megkeresztelték vagyunk és felvettek bennünket az Egyház tagjainak sorába... Tudomásul vesszük a megkereszteltség tényét s nem – vagy ritkán – gondolkozunk el e tényből fakadó temivalónkról, feladatainkról, neánél köteles szolgálatainkról.

A keresztség tényéből fakadó szolgálataink átgondolása különféle életkorban mindig újra visszatérő kötelességünk. Ez az elfeltétele annak, hogy egyáltalán tegyünk valamit keresztény testvéreinkért. Ez esetben azokért, akiket Isten közvetlen szolgálata hívott lelképástorként, szerzetesi közösségbe vagy híthirdetőként talán idegen nép fia között.

Nehéz egy lelkesnek jó papként tevékenységét megmaradni, ha nem imádkozunk eleget érte; ha nem segítük munkáját tanácsal, bátorítással, melléje állással, áldozatokkal... Ezért nagyon fontos, hogy a lelkész is megkeresztelt testvéreinkként fogadjuk, munkáját megbecsüljük s az adott lehetőségek között elősegítsük. Isten kegyelmében az emberi tettek, tartásokra és áldozatokra épít, – ha vannak ilyenek.

2.

Imádkozunk az idősebb emberekért, hogy híthirdetői tevékenységben örömmel találják meg fontos feladataikat.

Idősebb emberek gyakran úgy érzik, csupán családjukkal szemben van ebben a korban kötelezettségük. Életükben megtették a munkahelyen a kötelességeiket s most nyugdíjban, vagy ahhoz közel, nem szükséges újabb feladatokat vállalniuk. Egyben azonban tévednek: sem Isten akaratából, sem a hittérítésből nincs nyugdíjba vonulás. Van persze különbség, ami az életerőből, élethelyzetből adódik: mennyit képes egy-egy ember magára vállalni és elvégezni.

Istennek mindenkire „szüksége” van: a szeretet művének a mindennapi életben történő terjesztésénél, keresztény testvéreink támogatásánál, imádságánál... Ahol a szeretet műve nem terjed, ott a szeretet hiány háborút okoz előbb-utóbb. Mi megakadályozhatjuk. Ebből kegyelmi öröm fakad, amit Isten ad.

Fejős Ottó

LENNE EGY KÉRDÉSEM...

A pápa levele és a német katolikus terhességi tanácsadó szolgálat

Kérdés:

A német média szeptemberben jóformán naponta foglalkozott a vatikáni Hitani Kongregáció (Ratzinger bíboros) II. János Pál pápa által jóváhagyott, a német püspökökhöz intézett levelével, amelyben azt kívánja, hogy a Katolikus Terhességi Tanácsadó Szolgálat a jövőben ne adjon ki a tanácsadás megtörténtéről igazolást, mert ez jogosítja fel az állami törvények értelmében a terhesség megszakítását kívánó asszonyt, ill. az azt végrehajtó orvost, hogy ezt büntetlenül tehesse. Amennyiben a püspökök engedelmessékednek a pápának, ez a katolikus terhességi tanácsadás végét jelenti. Ezzel az Egyház azt a lehetőséget is kiadja a kezéből, hogy a tanácsadás segítségével a szolgálat kiválóan képzett munkatársai megbeszélhessék a konfliktusba került asszonnyal helyzetét és utat mutathassanak problémái megoldására és a születendő gyermek életének megmentésére. Hogyan lehet megérteni ezt a merev álláspontot, amikor ilyen módon, statisztikailag kimutathatóan, számos asszony szánta rá magát a magzat kihordására, amit nem lehet elmondani a „semleges” tanácsadó szolgálatokról?

Válasz:

E rovat keretében az Életünk 1998. áprilisi számában foglalkoztunk a fenti kérdéssel, mikor is, II. János Pál pápa első, a német püspökökhöz ebben az ügyben intézett levelét követően, igyekeztünk elemezni a helyzetet. Akkor jeleztük, hogy a német püspöki kar – a pápa levelében lefektetett elvek érvényesítésére – bizottságot hozott létre, amelynek javaslatát a püspökök ez év júniusi konferenciájukon fogadták el. Ennek értelmében a Katolikus Terhességi Tanácsadók által kiállított igazolásra rá kell vezetni: „Ez az igazolás nem használható fel a terhesség megszakítására”. Az illetékes állami szervek azonban ezt a záradékot nem vették figyelembe az igazolás érvényessége szempontjából, amennyiben ennek birtokában a terhesség-megszakítás továbbra is lehetséges maradt. Pontosan ez a tény indította a Szentiszteket a jelenlegi levél megírására: a Szentatya által kifogásolt helyzeten a záradék nem változtatott. A pápa ezért továbbra is kitart eredeti álláspontja mellett, a német püspökök által azóta személyes beszélgetésekben is felhozott érvek ellenére: minden „kétértelműség... amely az Egyház és tanácsadó szolgálatának tanúság-tételének világosságát és határozottságát elhomályosítja”, el kell kerülni. A pápa ezzel nem állítja azt, hogy a tanácsadás megtörténtéről kiállított igazolás ellenkezik a katolikus erkölcsi tanítással, hiszen maga a tény, hogy egy ilyen irat felhasználható a magzatelhajtás keresztülvételére, nem jelent sem közvetlen, sem közvetett együttműködést a magzat életének kioltásában. Nem lehet egy orvost felelőssé tenni azért, mert a kiírt orvosságot betegre használja fel, hogy meggyilkoljon valakit. Semmiképpen sem fogadható tehát el, ha Dyba fuldai érsek az igazolást úgy minősíti, mint a katolikus

tanácsadó által kiállított „engedélyt a gyilkolásra”.

Ezzel szemben – éppen, mert a tanácsadás megtörténtéről kiadott igazolás nélkül a terhesség-megszakítás nem viheto keresztül büntetlenül, vagyis az ez utóbbinak előfeltétele – egyesek ezt olybá vehették, mintha a katolikus egyház nem utasítaná vissza teljes mértékben a magzatelhajtást. Ez az, amit a pápa okvetlenül el akar kerülni.

II. János Pál pápa határozott kívánsága rendkívül nehéz helyzetet eredményezett. Ha a német katolikus egyház „kiszáll” a terhességi tanácsadásból a maga 270 tanácsadó irodájával, ezeket a német államnak pótolnia kell: erre a törvény kötelezi. Világos az is, akármilyen szervezet lép is a katolikus tanácsadó szolgálat helyébe, a tanácsadás nem a katolikus erkölcs követelményeit tartja majd szem előtt, vagyis az abortuszok száma nőni fog. Ha viszont a katolikus tanácsadó szolgálat megmarad ugyan, de a tanácsadás megtörténtéről nem állít ki többé igazolást, akkor nem kapja meg az állami anyagi hozzájárulást; az egyház azonban a maga erejéből nem képes a szolgálat költségeinek fedezésére. További következmény: a katolikus tanácsadó szolgálatot csak olyanok veszik majd igénybe, akik amúgy sem akarják megszakítani terhességüket, hanem csak segítséget akarnak kapni.

Van-e valamilyen kiút?

A német katolikus világi szervezete, a „Német Katolikusok Központi Bizottsága”, létrehozott egy világi alapítványt, amely átvénné és a hivatalos egyházi struktúráktól függetlenül működtetné az eddigi katolikus tanácsadó irodákat, katolikus szellemben, de anélkül, hogy ebbe az Egyház beleszólhatna. Ez egyelőre még csak terv. Nem tudni, hogy egy ilyen megoldáshoz mit szól Róma. A német püspökök, alig néhány kivétellel, azt remélik, hogy ehhez megkapják a pápa hozzájárulását, hiszen az új tanácsadó szolgálatnak nem lenne egyházi, hanem kizárólag világi jellege. De mi van akkor, ha II. János Pál ezt nem fogadja el, ami az eddigiek alapján valószínű? Törésre kerül a sor?

Nehezen tudom elképzelni, hogy a pápa kiközösítéssel fenyegetné azokat a katolikusokat, akik egy ilyen teljesen világi szervezetben katolikus szellemben dolgoznának. Ilyen módon u.i. egyrészt teljesednék a Szentatya kívánsága, az Egyház még a látszatát is kerülné el, hogy bármi köze van a terhesség megszakításához, másrészt az a pozitív munka, amit eddig a katolikus tanácsadók végeztek, folytatódhatna.

Bármi legyen is, amíg ez a terv megvalósul, ha megvalósul, legalább egy esztendő múlik el. És ez alatt sok minden tisztázódhatik.

II. János Pál

Frank Miklós

MI ATYÁNK

Megszólítás
Első kérés
Második kérés
Harmadik kérés

Negyedik kérés
Ötödik kérés

Hatodik kérés
Hetedik kérés

*Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy,
Szenteltesd meg a te neved;
Jöjjön el a te országod,
Legyen meg a te akaratod,
amint a mennyben, úgy a Földön is.
Mindennapi kenyérünket add meg nekünk ma;
És bocsásd meg vétkeinket, miképpen
mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek;
És ne vigy minket kísértésbe,
De szabadíts meg a gonosztól.*

Az első keresztények napjában háromszor imádkozták a Mi Atyánkot – az Úr imádságát, az Egyház igazi imáját, amely Tertullianus, egyházi író és apologeta (160-220) szerint „összefoglalja az egész evangéliumot”.

Hagyományosan az Úr imádságának nevezzük, mert ezt a mi Atyánkhöz intézett imádságot az Úr Jézus tanította és adta nekünk. Tőle származik, ezért valóban egyedülálló imádság: az Uré. Teljesen új, Isten újszövetségi népének imádsága, amely Isten öszvetségi népétől éppúgy megkülönböztet minket, mint a „pogányoktól” és a többi nem keresztényi népektől – „ne utánozzátok őket” (Mt 6, 5-7). Minden keresztény közös imája. Valóban imádkozhatjuk egy lélekkel, egységben és egyetértésben.

Jézus, a mi imánk Mestere nem egy gépiesen ismétlődő formulát adott nekünk a Mi Atyánkban, hanem isten-gyermeki imádságának szavait adta át, és a Lelket, aki által ezek a szavak bennünk „lélek és élet” (Jn 6, 63) lesznek. Megfogalmazzák a keresztény hitélet és ima legfontosabb alapját.

Miután a fiúsgazd Lelke minket Isten, a mi Atyánk jelenlétébe helyezte, hogy imádjuk, szeressük és áldjuk őt, hét kérés, hét áldást kelt fel a szívünkben. Az első három az Atya dicsősége felé vonz bennünket – a Te neved..., a Te országod..., a Te akaratod..., a másik négy, mint a feléje vezető út, nyomorúságunkat ajánlja kegyelmébe: add meg nekünk..., bocsásd meg nekünk..., ne vigy minket..., szabadíts meg minket. Az első három kérés megerősít minket a hitben, eltölt reménységgel és áttüzesít szeretettel, míg a többi az itt és most, minket érintő várakozásaink és küzdelmeink felajánlása Istennek (KEK 2803 kk.).

„Amikor az Úr örökségül ránk hagyta az imádságának ezt a formuláját, hozzátette: „Kérjétek és kaptok” (Lk 11, 9). Mindegyikünk küldhet tehát az égbe kéréseinek megfelelően kéréseket, de mindig az Úr imádságával kezdve, mely alapvető imádság marad” – bátorít imára Tertullianus.

1999-ben az ezredforduló Nagy Jubileumára készülünk. A Szentatya terve szerint ez az Atyaistennek szentelt év isten-gyermekségünk elmélyítését hivatott szolgálni, gyermeki szeretetünk elmélyítését teremtő Istenünk iránt, a ki nekünk „atyai gyengédsége (irántunk) az anyaság hasonlatában is kifejezést nyerhet”, bár Ő fölötté áll minden emberi atyaságnak és anyaságnak, hiszen mindkettőnek Ő az eredete és mércéje.

A 2000-re meghirdetett Szentév előkészítésének ebben a harmadik, utolsó szakaszában „az Atya felé vezető út érzésének” mindenkit arra kell indítani, „hogy Krisztushoz, az ember Megváltójához ragaszkodva rálépjen az igaz megtérés útjára, mely magával hoz egy tagadást, tudniillik a büntől való szabadulást, és egy állítást, azaz a jó választását; ezt a jót az evangélium által

megerősített természetörvényből eredő erkölcsök és parancsok fejezik ki” (TMA 50).

„Az Úr imádsága a legtökéletesebb imádság” – írja Aquinói Szent Tamás, majd hozzáfűzi: „Benne nemcsak kérjük mindazt, amire igaz lélekkel vágyakozhatunk, hanem még parancsot is kaptunk arra, hogyan illik azt kérni, úgyhogy az az imádság nem csak kérni tanít, hanem egész érzelmi világunkat is kiműveli”.

Az Úr imádságának szavaival Jézus az új életet tanítja nekünk, de ugyanakkor arra is oktat, hogy azt imádságban kérjük. Miért ne kérhetnénk mi is? Miért ne lehetne ez a mi jóföltételünk is előkészületül a Szentévre? Buzgón és gyakran akarjuk imádkozni a Mi Atyánkot. Mindennap – reggel és este!

Cserháti Ferenc (München)

MIATYÁNK

*Urunk, atyánk, az ég lakója,
A csillagoknak alkotója,
Ki fenn tartod mindüzt a rendet:
Dicsőség a te nagy vednek!*

*Az igazság, jók, akik élnek,
Mindenha csak benned remélnék.
Te vagy az ő buzgó imájok:
Ó, jöjjön el a te országod!*

*Erős vagy, jó vagy, bölcs, igaz vagy,
Belátásod mindent igazgat.
Adsz örömet, csapást, kegyelmet:
A te akaratod legyen meg!*

*Panasz sosem jön ajakunkra,
Csak te ne hagyj soha magunkra.
S ki élni engedsz, add nekünk meg
Ma s mindennap a kenyérünket.*

*S ha büntől (hisz' gyöngék vagyunk!)
Nem bírnunk néha szabadulni,
Bár a fenyítés téged illet:
Bocsásd meg a mi vétkeinket!*

*S mivel gyöngék vagyunk a jóra:
Legyen hát vétkeink adója,
Hogy amidőn felebarátunk
Bánt, néki szívöböl megbocsátunk.*

*Száz fájdalomnak, száz veszélynek
Vakon megy itt a test s a lélek.
De mi fogjuk kerülni mindet,
Csak meg ne kísért soha minket.*

*Miatyánk! Büntess, hogyha kell, de
Taníts imára, türelemre.
S ki örök, égi dicsben állsz fenn:
Ó, ments meg a gonoszról. Ámen.*

1877

Reviczky Gyula (1833-1937)

*A nyelv kimondhatatlan drága kincs,
mert magában rejti a menzeti fennmaradásnak zálogát.*

Széchenyi

A KÉTEZREDEK ÉVI NAGY JUBILEUM

Szentévek történelmi távlatából

A katolikus hagyományban a jubileumi év nagy vallási eseménynek számít: mint a bűnök bocsánatának, mint a bűnökért járó büntetések elengedésének az ideje. Ennek eredete az Ószövetségbe nyúlik vissza. Mózes törvényében rendelt el a zsidó népnek egy különleges év ünneplését. A Levitik könyvében ezt olvassuk: „*Számolj hét évetet, vagyis hétszer hét esztendőt, negyvenkilenc évet. Ennek hetedik hónapjában, a hónap tizedik napján, az engesztelés napján fűjd meg a harsonát az egész országban. Legyen ez jubileum számotokra.*”

A harsonát, amelyet meg kellett fújni, s amely kos szarvából készült, héberül „Yobel”-nek hívták. Innen származik a jubileum név. A jubileum évében többek között vissza kellett származtatni a földet régi tulajdonosának, elengedni a tartozásokat, szabadon kellett bocsátani a szolgákat, és parlagon hagyni a földet, hogy pihenjen. Az Újszövetségben Jézus úgy mutatkozik be, mint akiben beteljesedik az ősi Jubileum, hiszen ő azt jött, „hogy hirdesse az Úr kegyelmének esztendejét” (Izajá).

Egyházunkban kétfajta jubileumi évet szoktunk megülni. A rendes jubileumi év pontos időszakához kötődik, míg a rendkívüli valamilyen kivételesen fontos esemény vagy évforduló alkalmából szokták meghirdetni. Eddig 25 rendes szentév volt, 2000-ben a 26-at fogjuk ünneplni. A rendkívüli jubileumok tartásának szokása a XVI. századból ered. Századunkban három rendkívüli jubileumi év is volt: 1933 – amelyet XI. Piusz pápa hirdetett meg megváltásunk 19-ik évszázada alkalmából, 1983 – amelyet II. János Pál pápa hirdetett meg megváltásunk 1950. éve alkalmából. (1987-ben II. János Pál pápa egy Mária évet is meghirdetett.)

A kétezredik évi Nagy Jubileum külön jelentőséggel bír, hiszen a Krisztus születése utáni kétezredik évet ünnepljük. Ha egészen pontosan akarunk számolni, akkor már túl kellene lenni az ünneplésen. Kis Dioniszosz szerzetes tévedésének folytán így egy kissé késve ünneplünk. Az V. században élt szerzetes, ki nagy szószólója volt annak, hogy ne Róma alapításától, hanem a mi Urunk születésétől számítsuk az éveket, maga számolta ki, mikor született Jézus, de számításai mintegy négy-hat év tévedés csúszott. Számunkra azonban nem ez a kronológia fontos, hanem a tény, hogy Istenünk Jézus Krisztusban megtestesült ezen a mi bolygónkon. A másik nagy érdekessége ennek a Jubileumnak, hogy most ünneplünk első ízben az ezredfordulón. Az ezredik évben az egyház még nem ünneplte a jubileumi éveket, mert az első jubileumi évet VIII. Bonifác pápa hirdette meg Kr. után 1300-ban.

A jubileumot szokásosan szentéveknek szoktuk nevezni. Nemcsak azért mert ünnepléses szent szertásokkal nyitják meg és rekesztik be, hanem azért is, mert az életszentséget hivatott előmozdítani. Bevezetésének eredeti célkitűzései kö-

zött megtaláljuk a hit megszilárdítását, az egymás iránti szolidaritás növekedését, a testvéri közösség erősödését az egyházon és a társadalmon belül.

Az ősi keresztény bűnbánati gyakorlat a súlyos bűnökért különböző természetű és tartalmú vezeklést követelt. Később az egyház megengedte, hogy ezt a vezeklést – a gyóntató tanácsára – könnyebb tettel, karitatív cselekedettel vagy karitatív célt szolgáló adománnyal helyettesítsék. Az első jubileum évről kialakult az a szemlélet, hogy a jubileum a nagy, ünnepléses, teljes búcsúnak az ideje. Ez alatt az idő alatt az illetékes egyházi előjáróság döntése értelmében bizonyos gyakorlatokat, tetteket kell végbevenni (pl. római bazilikák meglátogatása), amelyek fejében az egyház a lelki kincstárból merítve elengedte nyilvánítja a bűnökért járó büntetést.

Az első jubileumi évben, 1300-ban, több mint háromszázezeren zárandokoltak az Örök Városba, amelynek akkor mintegy 40 ezer lakosa lehet. A zárandokok kb. 35 %-ka lovon vagy számáron tette meg az utat a többiek pedig gyalogszerrel, kivéve a kevés kiváltságosokat, akik kocsiával vagy hintóval érkeztek Rómába.

Eredetileg az volt a pápa szándéka, hogy az ószövetségi hagyomány szerint minden ötvenedik évben tartsanak szentévet. Így második szentévet 1350-re hirdette meg VI. Kelemen pápa. Ezt a szentévet a sok nehézség miatt alig tudták megtartani. A pápák ekkor már a franciaországi Avignon-ban laktak. Távollétek nagy kárt okozott Rómának, ahol különböző politikai pártok viaskodtak egymással a hatalomért. 1348-ban pedig pestis szedte áldozatait. 1349-ben a pápa meghirdette a szentévet, de a szentévi bullája még el sem érkezett Rómába, amikor egy félelmetes földrengés rázta meg a várost. A Szent Pál bazilika egy része összedőlt, a lateráni bazilika teteje beszakadt és egész városrészek heverték romokban.

Bár ez volt a történelem egyetlen pápa nélküli szentéve, s az élelmész és a szállás kérdése sem volt megoldva, ami miatt sok zárandoknak komoly gondokkal kellett szembenéznie, a följegyzések mégis arról tanúskodnak, hogy a történelem második szentévében szép számban keresték fel Rómát a különböző nemzetek fiai, köztük magyar és német zárandokok is. VI. Orbán pápa (1378-1389) a szentévek ritmusát 33 évben határozta meg, hivatkozva arra, hogy Jézus 33 évet élt a földön. Kezdetnek az 1390-es évet jelölte ki, de ezt a pápa halála miatt nem tudták megtartani. Ezért a következő pápa, IX. Bonifác (1389-1404) 1400-ra új szentévet hirdetett. Az ötödik szentévre V. Márton pápa akaratából 1423-ban került sor. Magyar szempontból e szentéve érdekese eseménye, hogy Zsigmond király a Santo Stefano bazilika, a magyarok szent István bazilikája mellett zárandokháza építtette a magyar zárandokok számára és a bazilikát is felújította egy bizottság felügyelete alatt. V. Miklós pápa hirdette meg a következő, az 1450-es szentévet és ettől kezdve a szentévek ritmusa 25 év lett. Ugyanis sokan panaszkodtak, hogy a szentévek ritkasága miatt nem adatik meg számukra a búcsúk elnyerése. IV. Sixtus pápa volt az első, akinek szentévet meghirdetett bullája nyomtatásban is megjelent. Gutenberg találmányát használták fel az 1475-ik évi jubileum alkalmával arra is, hogy néhány művet megjelentessenek a búcsúkról és nyomtatott kézikönyvet adjanak a gyóntatók kezébe latin és olasz nyelven. Ezen szentévre is sok kiemelkedő személyiség zárandokolt az

SZENT IMRE A LILIOS HERCEG?

Emericus Dux Ruizorum ?

Szent Imre 1031-ben halt meg, szentté avatták 1083 november 5.-én. Egyetlen – ránc maradt legendáját az ezeregyszáz évek elején szerkesztette Fulko a „vendég” azaz idegen. Talán Anjou-ból a Loire-menti kis provinciából származott.

A klerikus azt írja a legendában, hogy művét Konstantinápolyban készítette midőn urával, Álmos herceggel ott időztek.

Álmos 1108-ban és 1116-ban tartózkodott Bizáncban. Az utóbbi alkalommal már menekült, vakon, reményvesztetten. Testvére, Kálmán – aki ellen annyiszor lázadt, szomszédos uralkodók katonai segédletével trónjára tört – Kálmán király halott. Most a fiú, II. István viseli a koronát. Fél Álmos II. Istvántól.

1116-ban már semmilyen politikai érdek nem vezette a herceget az ősök legendájának megírására.

Tehát Álmos és írődeákja 1108-ban zárandokoltak mentek Jeruzsálembe s onnan Konstantinápolyba. Rokonlátogatásba talán: Édesanyja Synadéné hazatért, mikor megözvegyült. Jóannész Komnénosz, a trónörökös unokasógora, a kedves Piroskát, itt Eirénét vette feleségül.

1108-ban már kellemes volt az élet Bizáncban. Az Első Keresztes Háború nyomozott emléke lassan feledésbe merült. Anna, Jóannész nővere úgy jegyezte az eseményeket mint valami bölcs történet.

Amint 1096-ban a pap Amiens-i Péter rongyos, éhes, a melegtől tikkad seregese-mihaszna férfinép, asszonyok, gyerekek előzőnlötték Konstantinápoly utcáit, raboltak, gyűjtögtattak, romboltak.

S jötték a keresztes lovagok. Keltáknak vagy Frankoknak nevezték őket az Udvarban. Francia, német másodszültől nemese, akiknek a feudális rend értelmében egyedüli vagyonuk a kardjuk.

Ezek pedig Aleksziosz császártól a békét vették meg – nap mint nap kilincsel valami gróf vagy herceg ennalóert a lovagnak s az embereknek, – Aleksziosz okos, igen művelt úr volt, tudta, hogy a szent célnak nevezett háborút támogató adományok mellé ajándék is jár magának a hős lovagnak. Arany -, ezüst, mindenféle drágaság.

Örök Városba. Köztük volt Hunyadi Mátyás magyar király is, aki számos kíséretével érkezett Rómába és királyi méltóságához mérten osztotta az alamizsnát a templomainak és szegényeinek. A következő szentévet 1500-ban VI. Sándor pápa nagy pompával nyitotta meg. Tőle származik a szent kapu megnyitásának első szertartása. A pápa egy közönséges kőműves kalapáccsal háromszor ráütött a szent kapura, amelyet a 3. ütés után belülről ledöntöttek. Ez után a pápa a *Te Deum* éneklése közben vonult be a Szent Péter bazilikába, ahol teljes búcsúval járó apostoli áldást adott. Elénekeltek a *Tu es Petrus* éneket és az aranytrombiták felhangzása közben elhagyta a bazilikát. Az 1500-as szentév volt az utolsó, amikor még számos magyar zárandok kereshette fel Rómát. A következő szentévek már a török hódoltság idejére estek és a magyaroknak nem volt lehetőségük az Örök Városba zárandokolni. Csak a múlt században kezdődtek meg újra a magyar zárandoklatok.

2000-ben több millió zárandokot várnak Rómába. Köztük bizonyára számos magyar is lesz. Hivatalosan 2000 október 5-től 12-ig lesz a magyar zárandokok hete, amikor is az egész világ magyar-ságának zárandokait fogadják az Örök Város.

Major Márk (Essen)

1099 július 14.-én aztán Bouillon Gottfried, Alsó Lotaringia hercegeinek parancsnoksága alatt áttörték a Szent Város, Jeruzsálem falát.

Ezzel a haditettrel elűzték a mohamedánokat Krisztus Szent Sírjától, és megalapították a Jeruzsálemi Királyságot.

Ilyen történeteket hallgatott Fulko klerikus – jó görög bor mellett – az udvari néptől, nyolc kilenc év után minden borzasztóság mesévé válik.

Olvasott is mindenfélét – Álmos herceg emberét beengedték a könyvtárakba – történelmet, a tudós költöket, leveleket, egyházi munkákat, regényeket, meséket... bizony nem otthon Franciaországban, sem otthon Magyarországon nem juthatott ennyi szellemi kincs közelébe a szegény klerikus.

Őrült, amikor urától azt a megbízást kapta, hogy István fia, Imre legendáját megszerkessze.

A Márton-hegyi testvéreknél kellene keresnem az első legendát? – Kérdezte. – Az, amit VII. Gergely pápa őszentségének terjesztettek be a kanonizációs kérelemhez.

Nincs meg. Írd anélkül – felelt a herceg szokatlanul nyersen. Megkeresem én, u-ram, Hildebrand Őszentsége Isten nyugtassa kemény férfiu volt, egykönnyen nem adott engedélyt a szentté nyilvánításra. Létezik az a legenda, csak keresni kell.

Nem kapott választ. A herceg csak intett, hogy távozzék.

Fulko felkereste Synadéné valamikori klerikusát, meséljen már valamit az Árpád-házzól. Az felmondta, hogy Kálmán király és Álmos herceg apja I. Géza király. Nagybátyjuk László király, Géza és László apja I. Béla király. Béla király apja Vazul. Vajon Szent István is Vazul fia?

A házigazda megcsóválta a fejét – töltött bort a kupákba.

Élt egy öreganyó a császári udvarban, Piroskával jött ki, már alig totyogott, de az esze vágott. Beszélgettek a régi dolgokról, „ha jól akarsz fiam magadnak írdeák – suttopta – Vazul őst elfelejtéd és nem kérdezted, hogyan halt meg a drága szép Emrik.

Fulko urához fordult: szentelne neki kis időt s mesélne gyerekkori emlékeiről, mivel ő, Fulko semmit se tudott meg Imre személyéről és sorsáról.

Álmos szokatlanul ridegen utasította el. Írjon, amit szentekről írni szokás. Aszkézis, szűzesség – most az Egyház ügyis sokat foglalkozik a cölibátussal – könyörületesség. Különbön azért tart klerikust, hogy ne neki kelljen ősei ügyeivel foglalkoznia.

Fulko mester tehát hozzáfogott a legendához. Íme a kivonat.

„A nemes Imre herceg előkelő nemzet-ségből, mint a cédrus a Libanonról, Szent Istvántól, Magyarország első királyától származott.” (Úgy látszik anya nélkül)

„Erényekkel nagyon feldíszítve ragyogón tündökölt.”

Kiváló nevelésben részesült, előbb a grammatikát tanították meg neki, majd atyja Intelmek – című könyvecskét írt neki, melyből az uralkodás nehéz tudományára készülhetett fel.

„Megelédett kevés alvással” éjszánként zsoldárokat énekel s bűnbocsánatért eszedett. A király „a fal repedésén keresztül” titkon figyelt.

(Ki hiszi ezt el Istvánról, aki négyfelé vágatta Koppányt...) Történt, hogy a király Imrével együtt imádkozni ment a Szent Márton-hegyi monostorba. Átengedte fiának a tisztséget, hogy sókkel üdvözölje a testvéreket.

Folytatás a 4. oldalon!

Finálé

A régi vágyból, régi lángból
Alig maradt egy sugaram,
Virágzaskasztó, dallakasztó
Lám lejár, ah, oda van!

Némus legében, kék egében
Maj zeng többé a régi dal.
Ah, nyugovóra üt az óra,
S a fény, a láng, a vágy kihál.

Reveczky Gyula (1882)

SZENT IMRE A LILIOS HERCEG?

folytatás a 3. oldalról

A gyermek kinek-kinek egy-két, esetleg három csókot adott, míg – belső sugallattól vezette – Mórnak hetet. Mivel, mint mondta, ő szűzi életet él.

A király meggyőződött arról, hogy a szerzetes betartja a szilenciumot, alázatosan fogadja a fenytést, szorgosan dicsőíti zsolttárok éneklésével az Urat. Tehát Mór testvért” egy főpapi szék díszül kevéssel ezután Pécssett a püspöki méltóságra emelte.

(Imre 1007-ben született, csókokat osztogató gyermeknek legfeljebb 1020-ig tekinthető. Szegény Mór 1036-ban kapta meg a kinevezését. Úgy látszik már akkor is volt bürokrácia.)

Imre – növekedvén – gyakorta imádkozott a veszprémi Szent György székesegyházban. Egy alkalommal azon elmékedett, mivel kedveskedhetnék, milyen áldozatot hozhatna az Úrnak.

Isten a magasságból vakító fénnel árasztotta el a templomot. Így szól hívéhez: „A legkiválóbb dolog a szüzesség. Lelked és tested szüzességét kívánom tőled.” A herceg a csodás jelenség titkát megőrizte s a titok megőrzésére szolgáját is intette. E szép történet ihletésekor Fulko megfedkezett arról, hogy a cölibátus nem szüzességet, hanem nőtlenséget jelent, az is a papokra vonatkozik nem a trónörökösré. „Ezek és erényeinek ilyen sok jele ... Szent Imrében rejtve voltak, míg végül eltört az edény és a kenet illata szétáradt s mindenki felfedezte”. (Ennyit a trón várományosának haláláról.)

Megemlítetik, hogy a király jegyest választott fiának, hogy „királyi ágból királyi utódok származzanak a jövőre”

Am „az ifjú ... könnyek patakjával fojtotta el a szerelem tüzét. „Két bekezdésnyi magasztos elmélkedés Szent Atanáz apácának írott prédikációjából. A címe KRISZTUS JEGYESEIHEZ SZÓLÓ BUZDÍTÁS. Szó szerint kimészolva.

Egy Caesarai kanonok elmondja, hogy Szent Euszebiosz élettörténetében olvasta a következőket. Midőn az érsek áhítatosan vezette a körmenetet, a felhőkből angyali éneket hallott. „Szívét egészen kitarva ... Szent Imrének a lelkét látta felfelé vitetni. De ott volt az ördögök sokasága is hogy ennek a nagy hitvallónak még valami akadályt állíthassanak.” Szerencsére rövidesen hallotta, amint az angyalok ujjongva viszik Imre lelkét a mennyekbe. Történt

pedig ez a csoda ugyanabban az órában melyben Szent Imre meghalt.

(Sajnos a színes, kedves, mesés legendából nem nyerünk akár virágsziromnyi valóságot sem. Szent Euszebiosz ugyanis vagy hétszáz évvel korábban élt, mint Szent Imre herceg.) Hildebrand úr, azaz VII. Gergely pápa idejében történt, hogy egy Konrád nevű német ember, „akit bűneinek utálatos terhe nagyon nyomasztott és akkora szegény érte, hogy szinte büzlött, mint sírjában a negyednapos halott” elment Krisztus helytartójához. Segítségért könyörgött. Az leírta Konrád bűneit, borítékba tette és lepecsételte. Majd a nemes páncélját láncokkal körülbilincselte. Utasította, hogy zárando-koljon szentek nyughelyéhez és kérje közbenjárásukat. Ahol meghallgatásra talál, eltűnik bűneinek lajstroma és lehullanak a bilincsei.

Konrád útnak indult, igen sok helyen imádkozott, még Jeruzsálemben a Szent Sírnál is – de isten nem könyörtölt rajta. Végül Szent Istvánhoz folyamodott. Már oly fáradt és reményvesztett volt, hogy a templom kövén álomba merült. Álmában Szent István Imre segítségét ajánlotta: ő az, mondta „aki szűzi életével tetszett Istennek ... és követi a bárányt ahová csak megy ... Azok közül való akik az Isten trónja előtt új éneket énekelnek ... amit csak az tanulhat meg ... aki szűz.”

Konrád átment Imre herceg koporsójához és szívből fohászodott. Az megtörtént a csoda. Bilincsei csörömpölve lehullottak. Az odasiető papok feltörték a pápai levél pecsétjét de semmilyen írást nem találtak.

Az 1083. évben László király november 5-én „Szent Imre testét tisztelettel felemeltette... Ezen a napon később hitvallója érdemeit a csodák nagy erejével hirdette Jézus Krisztus ... aki az Atyaistennel él és uralkodik örökkön örökké. Ámen.”

Fulko klerikus, a „vendég” éteri, angyali ifjút teremtett és helyezett oltárainkra. Majd kilencszáz év alatt a középkor nyers aszketizmusa feledésbe ment. A lilios herceg ma nagyon kedves, szelíd fiú.

Milyen volt Imre egyénisége és milyen a sorsa?

A történelem alig emlékezik rá – csak következtetni lehet krónikák töredékeiből, ábrázolások jelzéseiből.

Imre 1007-ben született, atyja Árpád-házi István király, édesanyja bajor Gizella hercegnő. Nagybátyja és keresztapja II. Henrik német-római császár.

Az Imre név a Henrikből magyarosult.

Szorgos és tehetséges kezek István, Gizella és Imre portréját felhímezték a ma koronázási palástnak ismert kazulára.

Ezer év hosszú idő: a királyi portréjából csak körvonalak látszódnak, egy vállas ifjú körvonala. István – és ez az igazi csoda – megmutatja magát. Nagy, szomorú szemekkel néz ránk, sovány, karja rövid, nyilván kistermetű.

A királyné képmása teljesen elmosódott. Őt az úgynevezett Gizella – kereszt (korabeli ötvösség remeke) örököltette meg. Csontos magas asszony, egyenes orru, kissé dülledt szemű.

A sors kegyetlen a szülőkkel, gyermekeiket sorra veszi el a halál. Egyedül Imre éri meg a felnőttkort. Hamar megtanulja a „Grammatika tudományát”. Apja írja – talán az udvarban szolgálatot teljesítő vagy vendégeként ott időző művelt szerzetessel megírta – az INTELMEK-et. Az 1013 és 1015 között készült ERKÖLCSTANÍTÓ KÖNYV-

GYERMEKEKNEK

Még mindig emlékezetemben van a rég nem hallott mese, mely bennetek biztosan sokkal elevenebben él. Jancsi és Juliska történetéről van szó. Megelevenedik előttem, hogy az erdőbe menve hogyan dobál az előrelátó Jancsi a fénys kavicsokat a földre, hogy azok majd hazavezessék őket a rengeteg erdőből. De az is eszembe jut, hogy második útjuk alkalmával a kenyérmorzsákkal már kevesebb sikerük van. Az erdő madarai fölcipegetik a kenyérdarabkákat, s már nincs, ami nyomra vezesse a gyermekeket.

November 7-én szintén útkeresésről halhatunk a vasárnapi evangéliumban. Tizen indulnak egy lakodalom alkalmával a völgyény él. S mivel este van, az akkori kornak megfelelően olajlámpást visznek magukkal.

Igen ám, de a völgyény késése, a nem remélt várakozás miatt az út hosszabbra sikerül, mint terveztek. S akkor derül ki, hogy tíz közül csak öten, az „okosak” vitték magukkal tartalék olajat. A többiek, akiket „balgáknak” nevez a példabeszéd, kialudt lámpásai miatt lekésik a menyegzői és kívül rekednek.

Jézus követése, ha csak ímmel-ámmal, tessék-lássék módra történik: balgaság, melynek nincs értelme, mert nem vezet eredményre.

A példabeszéd szerint viszont az okosak, akik mindenre felkészülve jelét adják, hogy nagyon komolyan veszik amit csinálnak, bejutnak völgyénnyel a lakodalmas házba. Erre bíztat minket is Jézus

János atya

FIATALOKNAK

Az évközi 33. vasárnapon olvassuk Szent Máté evangéliumából:

„...Végül jött az is, aki csak egy talentumot kapott. Ez így beszélt: Uram, tudtam, hogy kemény ember vagy... Ezért félelmemben mentem, elástam a földbe talentumodat, itt van, ami a tiéd.” (Mt.25,14-21)

Mi a „jó” ellentéte? Persze azonnal tudjuk a választ: természetesen a „rossz”. A mai evangéliumi történet szolgájára pedig nem ez a jellemző megoldás. Ő nem volt „rossz”, hiszen nem pazarolta el urának rábízott talentumát, nem ment bele kétes kimenetű üzleti ügyekbe, nem adta a pénzt uszorásoknak jó magas kamatra. Ő jól akart gazdálja pénzt megőrizni, majd hiánytalanul vissza adni, amikor azt kéri. Mégis, milyen ember volt ez a szolga? Jut eszembe: „A pokolba vezető út is jó szándékkal van kiköveztve”... De a szolga mentésére legyen szóva – kerpeljük magunkat az ő helyébe. Már a megbízás kezdete óta nem érezte jól magát a bőrében. Sok pénz, egy egész vagyon van rábízva. Igaz, a többiekre még többet bízták, de neki még ennyi sem volt soha a kezében. Kiverte a hideg verejték még a gondolatlától is: mi lenne, ha ez a pénz elveszne, rablók támadnák meg vagy... Jól tudta, a máséra jobban kell vigyázni mint a sajátunkra. Ugyanis baj esetén nem csak az értékek vesznek, hanem, ami annál néha sokkal fontosabb:

urának bizalma, a jó hírnév, a becsület...A legegyszerűbb az egészet a földbe ásní, hiszen jól bevált ősi módszer ez a kincs megőrzésére.

Ura miért nevezi őt mihasznának, lustának? A másik kettő ugyan haszonnal megtette az adta vissza urának pénzt - de ugyanúgy elveszthettek volna mindent, mert bizonyára vakmerően kockáztatottak... Ő bezzeg biztosra akart menni. Jöhet ura, amikor akar... láthatja, ő jól akart s azt jól is csinálta.

Bármennyire furcsán hangzik: a talentum gazdája hasznot, gyarapodást akar látni.

Mi is kapunk, ránk is bíz az Úr egy vagy akár több „talentumot”, legyen az akár milyen adottság, tehetség, nagy kincs az – s azt kamatoztatunk, gyarapítunk kell. Ez az adományozó szándéka. Azt a földbeás „jószándékából” másoktól elzárni, elrejtetni nem szabad. A kapott kincshez hűséges lenni, a történet üzenete szerint, az Örömhírt s az abból fakadó szent Hagymányt ápolni, óvni: igen. De csupán félelemből, lustaságból az ebből származó lehetséges és megvalósítható jólét elzárkózni: nem. Keresztény értékeink kamatoztatása a dolgunk. Gyarapítani azt a kincset, amit Jézus ránk bízott.

Pál atya

Temetők

Szeretem és keresem őket,
A gyönyörű, víg temetőket.

Mert csak az élők sírnak, búsak,
A temetők mind koszorúsak.

Ott a virágok dúsán nőnek,
Poraiból a szeretőnek.

A ciprusok úgy integetnek:
Térj meg közénk, fáradt eretek.

A gondolat itt sarut oldva
Fölnéz a hívó csillagokra.

Királyi bíbor itt elválik
És rongy lesz a feltámadásig.

Szeretem és keresem őket,
Az igazságos temetőket.

A sírokon úgy elmélázom,
Mint nyájai fölött a pásztort.

És furulyám szelíden várja,
Míg szól az angyal trombitája.

Juhász Gyula (1883-1937)

VECSKE tíz fejezetből áll. Okos, józan, ma is hasznára válna uralkodóknak, jobbágyoknak. Az első fejezet első mondata: „Mint hogy a király méltóság rangját csakis a hívők és a katolikus hitet vallók nyerhetik el, ezért parancsainkban a szent hitet tesszük első helyre.” (Mint hogy a koronát Krisztus földi helytartója adja, a királyavatás szertartását pedig főpapok celebrálják.)

Bizony az INTELMEK-ben – nem úgy mint a legendában – nyoma sincs az önkínzó szüzesség dicséretének.

Imrét gyakran ábrázolják Szent Gellért mellett, mint mesterének engedelmes kis tanítványát. Régi krónikák is írják, hogy a Velencei a királyfi nevelője volt. Nem tudjuk, mikor jött Gellért Magyarországra. (Legkorábban 1018-ban, a Jeruzsálemi Zarándokút megnyitásakor) Hány évet töltött az udvarban, hányat remeteként Bakonybélben, mennyit a fekete magyarok tértítésével, szkuola (papnevelde magyar anyanyelvű fiataloknak, – magát Gellértet is tolmácsolni kellett ha a szószékről beszélt híveihez) megszerzésével, működtetésével, templomépítéssel, teológiai műveinek írásával. Nem tudjuk, mikor utasította el Aba

Sámuelt aki koronázása érdekében utazott hozzá. Vajon hány éven át szolgálta minden tehetségével és szorgalmával választott népet, mígnem Vata úr lovaslegényei kioltották lángelméjét.

Lehet egyéb szolgálata mellett a trónörökös nevelője is volt. Bizonyos, hogy Gerardus Sagredo velencei pátriarchus, valamikori bolognai diak, csanádi püspök, az az egyházi ember, aki forró alföldi nyarakon jégrelkarot üstökben hűtötte a misebort, keményen tiltakozott volna, ha a trónörökösét éjnek-évadján nemlétező bűneinek siratásán kapja.

Imre csakúgy, mint korársai, kedvvel és jól vadászott. Különbön a lovaslás és fegyverforgató része volt a nevelésének. Eljárt a varázslatos lengyel erdőbe, rokonokhoz, barátokhoz. Nagynénjét, Juditot Chrobry (Bátor) Boleszo vette feleségül. Igaz, a frigy nem tartott sokáig. A nyughatatlan folyvást háborúskodó vitéz fejedelem hazaküldte asszonyát. Azért a vadász – pajtások megmaradtak.

Folytatás következő számunkban

Madridi levél helyett

RÓMAI KÉPEK

Régi vágyam teljesült: megint eljutottam Rómába. Egyetemista koromban jártam ott először. Szent év volt, XII. Piusz uralkodott s Madridból vonlaton mentünk mintegy 125 közép- és kelet-európai menekült diák. Mi a Pápai Magyar Intézetben szálltunk meg. Az épületen az egyház és az állam, vagyis a kommunista rendszer osztozott. A bedobásos lift az utóbbi képviselőnek az ellenőrzése alatt állott. Így aztán azzal is küzdöttünk ellenük, hogy amikor a felvonó beindult, cérnával újra kihúztuk a pénzméret.

Róma most 2000-es jubileumára készül, 40 millió ember érkezésére számítanak. Utcákat, tereket köveznek, ókori műemlékeket restaurálnak, Tíus és Constantinus diadalívét meg a Kolosszeum egy részét. De templom is alig van a történelmi központban, mely ne volna beállványozva kívül vagy belül, hacsak nincs zárva. A Szent Péter bazilikában Michelangelo Pietáját sem lehet megközelíteni. Különbözőn is vastag üveg védi azóta, hogy egy bolond ausztráliai kárt tett benne. Csoportok nyüzsgenek, morajlanak nappal vagy idegenvezetővel az élen. A látogatokat felvigyázók szűrik: rövid nadrágban, meztelen vállalt-hátalt nincs bemenet.

Mi újat mondhatnak a kereszténység legnagyobb templomáról? Számomra az új, hogy nincs benne festett kép. Kő és bronz minden, az óriási szobrok, a domborművek, a pápai olaj baldachinai, bronz Szent Péter ülő alakja is csókóktól elkopott lábával. A grottákban nyugalmasabb. VI. Pál sírjánál hangosan zarándokok imádkoznak. Látnak a lengyel kápolnát, a magyar hiába keresünk, most éppen lezár részben lehet. Ebéd után visszamegyünk a kincstár megtekintésére. Nem messze a confessio-tól a márvány padlót sűrűlők. Másnap az újságból tudjuk meg: egy öregedő olasz lőtte agyon magát az apostolsír közelében. Valami döbbenést mi is halottunk. A lap szerint a bazilikát újra fel kell szentelni, ami nem felel meg a valóságnak.

Mi tagadás, a négy főbazilika, – Szent Péter, Szent János, Szűz Mária és Szent Pál, – túl nagyra sikerült. Lenyűgözőek, bámulatra méltók, de aligha keltenek áhitatot, nem hangolnak imára. Inkább a hit épületét s a világegyház nagyságát jelképezik.

A Lateráni Szent János bazilikában magyar emléktábla. Fent a Patrona Hungariae trónon, térdelő, szent királyaink között, alant II. Szilveszter pápa adja át a koronát István küldöttjeinek. A latin feliratról kiűnik, hogy Fraknói Vilmos szent jobbi apát, a neves történész adományozta a bazilika káptalanjának.

„Szent Pál bazilikája” a falakon kívül emelkedik, ahol a népek apostolát egykor eltemették. Itt kisebb a „forgalom”. Egy gyík is nyugodtan szaladgál. Oszlopsorai-val nagyszerű – 5 hajója van – de ugyanakkor rideg. Egy része 1823-ban légett s akkor azt is lebontották, amit nem kellett volna. Helyreállítása több mint 100 évig tartott. A fenmaradt, régi mozaikok azonban sokkal szebbek, mint az újak. Mellette a XIII. századi kerengő kecses kis oszlopokkal és virágzó rózsáival apácakolostorba illő.

A VI. IX. vagy XIII. századból való mozaikoknak különös figyelmet szentelünk; másutt nem könnyű ennyit és ilyen szépet látni. Aranylő háttérben méltóság-teljes alakok, az Isten báránya másik tizenkettővel, Mária koronázása, a mennyi Jeruzsálem... Szent Kelemen egyháza azonban nem csak erre lehet büszke. Alatta ókeresztény bazilika középkori freskókkal, azalatt pedig Mithras-szentély maradványai. Az ókor végén egyre kevésbé hittek a régi istenekben, de kellett valami

helyettük. Ez könnyítette a Mithras- és az Isis-kultusz terjedését. Hasonlóan érkezett keletről Jézus tanítása is, hogy ne tűnjék el soha többé. Mindmáig templomok állnak pogány szentélyek felett. Az egyiket éppen így hívják: Santa Maria supra Minerva. Ez különben Róma egyetlen görög temploma s ott nyugszik Olaszország védőszentje Siéni Szent Katalin.

Egyházi kiadó vezetőkönyve szerint a templomok napkeltétől napnyugtáig vannak nyitva, ez azonban csak a négy fő bazilikára érvényes. A többi templom déltől délután bezár, 3/4 12-kor, 12-kor vagy 1/2 1-kor. Délután is így van s könnyen zárt kapura találhat az ember, bár éjjel 11-kor is akad nyitott templom. Mi két hét alatt több mint 30-ban mondtuk el a miatyánkat. Kóhomlokzataik általában hasonlítanak egymásra, XVII századi barokk művek, de mellettük néha megmaradt a középkori, román stílusú téglatorny. A belsők is hasonlóak első pillantásra: a falakat színes márvány fedi, – nem is hitte volna az ember, mennyi különböző színt márvány van! – a mennyezet ékesen faragott és aranyozott, kis kupolákban freskók. A főoltáron gyarkar régi, kis Mária-kép nagy dicsfény közepén. Egyes képek, szobrok előtt sok mécses ég. Talán kiűt, nagy könyv is akad, melybe kéréseket lehet írni vagy hálaadó szavakat. A hajókban, kápolnában pedig nagyurak művészi, sokszor túlmeztetett síremlékei. Mintha most is hatalomról és gazdaságról akarnának tanúságot tenni. Mintha azt mondanák: Én is por és hamu vagyok, de nem akármilyen!

A Santa Maria della Viktoria-ban Bernini remeke: a Szent Teréz oltár. Mosolygó angyal készül megint az elkábul-átszellemült apaca szívbe fődni az isteni szerelem dártdáját. Csodálatos, még is úgy érzem, ez nem a mi Terézünk. Túl fiatal, de az sem illik az ajkára, amit a misztikus élményről vallott: „Akkor nem tudja a lélek, mit tegyen, beszéljen vagy hallgasson, sírjon vagy nevéssen.”

Mellékoltáron az ugyancsak karmelita, lisieuxi Kis Szent Teréz képe. A szignatúra G. Szoldatics. Nem Ferencnek hívták a Rómában letelepedett fésztőt? Aztán kiderül, hogy ez 1916-ban halt meg, a kép pedig 26-ban készült. A fia lehetett.

Mindenütt büszke paloták, bár sokra ráférne egy kis felújítás. A legjobb állapotban lévő ma múzeumok, szállodák vagy nagykövetségek. Most ért meg az ember, miért képedek el egykor Madridban az ott megforduló rómaiak, miért tűnt nekik szegényesnek egy világbirodalom fővárosa.

A Dória-Pamphili-palota talán az egyetlen, melyben a régi urak leszármazói laknak, de ennek nagy része is múzeum. Egy kis termében a családból való X. Ince pápa arcképe, a világ egyik legjobb portréja. Róla mondta az ábrázolt, hogy „troppo vero”, túlságosan élethű. Velázquez nemcsak kevésbé vonzó vonásait vitte a vászonra, hanem karakterét, erőlyes, keményszívű voltát is. Akkor persze másilyenek voltak a pápák: háborút viselő, hatalompolitikát folytató, más nagyokkal versengő és a rokonságot minden előnyben részesítő fejedelemek

A hit tisztasága felett azonban öröködek s a művészetek támogatásával beírták nevüket a művelődéstörténetbe. Mecénásságuk nélkül ma sokkal szégyembek lennénk, nem volnának rafaelo stanzák, nem volna Sixtus-kápolna, meg annyi más nagy mű.

Kápolnának hívni a sixtusit csak a Szent Péter bazilikával összehasonlítva lehet. Fali-képei reprodukciókról gyermekkorunk óta ismerjük, a találkozás mégis élmény. De a könyvekben nem is volt ilyen: a restaurálás óta színekben tündököl, melyekről nem is álmodtunk volna. Egyes művészettörté-

nészek az Utolsó Ítélet szándékosan komor színeiről beszélnek! Két kis kocka mutatja, milyen volt azelőtt, milyen sötét századok porától és gyertyafüstjétől. Múltó befejezése a vatikáni múzeumok megtekintésének.

Nagyon szép volt és farságos. A Szentatyát nem láttuk. – Castelgandolfóban időzött, – és sok mindent nem tudunk megfigyelni, sem az Angyalvárat, sem San Stefano Rotondo templomát. Így aztán nem láttuk Lászlai János magyar gyóntató sírját 1523-ból, melynek felirata szerint „Róma mindnyájunk édesanyja”.

Most majd előveszem Megyer József könyvét: Róma, a Város, ahogy én láttam. Madridban nyomtatott magyarul 1963-ban. Vele járom majd be újra képzeletben az örök város útjait.

Rónai Zoltán (Madrid)

A Rákóczi Szövetség felvidéki missziója

A Magyar Nemzetben „Hídverés a határon át” címmel megjelent hosszabb cikk kissé rövidítve.

Az egy évtizede, 1989-ben alakult Rákóczi Szövetség a felvidéki és kárpát-aljai magyarsággal való törődés mellett igen fontos feladatának tartja, hogy ápolja és kisugározza névadója, II. Rákóczi Ferenc fejedelem örökségét. Nemrégiben két jelentős esemény zajlott le az országos jelentőségű szervezet életében: a fejedelem születésnapján, március 27-én a Szövetség koszorúzó ünnepséget rendezett Budapesten, a Kossuth Lajos téri Rákóczi-szobornál, ahol ez alkalommal több mint háromszázan gyűltek össze. Itt a szövetség elnöke Halz József a fejedelem gondolatainak aktualitására, a Felvidékhez szorosan kötődő érzelmi szálaira és ebből kiindulva a Szövetségnek a kisebbségi sorsban élő magyarságról végzett munkájára hívta fel a figyelmet.

Ünnepi beszédet mondott Ender Arat, Törökország budapesti nagykövete hangsúlyozva II. Rákóczi Ferencnek a török történelemben betöltött szerepét, a török nemzet iránt érzett nagybecsülését, valamint a fejedelem politikai gondolkodását, amely például szolgálhat a két ország jelenlegi kapcsolatának még szorosabbá fűzéséhez. Német Zsolt, a külügyminisztérium politikai államtitkára beszédében kiemelte Rákóczi cselekvő emberségét, a Kárpát-medencei népek összefogására tett kísérletét, valamint vallási, politikai és más emberi ellentétek feloldására irányuló terveit a magyarság megtartása és a teljes szabadság kivívása érdekében.

A beszédek között szavaltatok, népdalok és kórusmunka hangzottak el Horváth Sándor zsinművész, Tobias Éva, szakközépiskolások diák, a felvidéki Berzétől érkezett kórus Écsi Gyöngyvél, valamint a székesfehérvári Kodály Zoltán zenei középiskola hallgatói.

Az ünnepségek hazai, politikai és társadalmi szervezetek képviselői, a Felvidékről és Kárpátaljáról, illetve középiskolákból érkezett tanárok és diákok helyezték el a koszorúkat a Rákóczi szobor talapzatán.

Nemrég jött létre az országban a Rákóczi Szövetség 36. szervezete Miskolcra, a katolikus gimnáziumban. Borod-Abatúj Zemplén megyében pedig elsőként a megyei szervezet alakult meg.

Főszerepet vállalt Kobold Tamás, a megyei jogú város polgármestere.

Az új megyei szervezet fontos szerepet tölthet be a Kassával való kapcsolatok bővítésében.

A megigazulás-tan mint az öküme motorja

A katolikus és a lutheránus egyház közeledése szempontjából mérőföldő a megigazulás-tan ünnepélyes aláírása, amelyre a Reformáció ünnepén, október 31-én került sor Augsburgban. Már a színhely megválasztása is az egymás iránti jóindulatot domborítja ki, ugyanis kevés olyan más város van még, amelynek történelme jobban tanúskodnék a keresztény egyházak igencsak változatos kapcsolatáról. Habár a megigazulás-tan ünnepélyes aláírása egyelőre nem jelent gyökeres változást az egyházi gyakorlatban, két szempontból is fontos a keresztények társadalmi létét illetően. Először is beszédesen jelképezi a párbeszéd fennállását. Mint a lutheránus teológus, Reinhard Frieling kifejtette, kettős tolmácsolásra van szükség: egyrészt Isten szavát – a teológia útján – a jelenkor nyelvére lefordítani, másrészt pedig az öküme segítségével a katolikusok nyelvét az evangélikusokkal megértetni. Korunk problémája abban rejlik, hogy a teológiai viszáltyok nyelve archaikusok vált és még az 1977-ben kihirdetett Katolikus-Lutheránus Közös Nyilatkozat is a középkor nyelvén szól. Ebben persze semmi rendkívüli nincs, mert a nyugati kereszténység szempontjából központi kérdés Luther Márton óta a megszentelő kegyelem és a megváltás magyarázata. Általános meglepedést váltott ki mind a katolikusok, mind pedig a lutheránusok körében a hír, hogy a két felekezet teológusaiból álló bizottság közös szöveget dolgozott ki a megigazulás tana körüli viták lezárására.

A reformáció ünnepén aláírt nyilatkozat jelentőségét akkor értjük meg igazán, ha megfontoljuk, hogy éppen ez a kérdés osztotta meg a Luther idejéig egységes nyugati kereszténységet. Noha a mindennapi vallási életre még nem is gyakorolhatást, az ünnepélyes aláírás bizonyítja, hogy felülélnkülöben az ökümenikus munka. Tanúskodik arról is, hogy igenis lehet közös nevezőre jüni meg a két egyházat leginkább megosztó témakörben is. A nyilatkozat előszavában természetesen leszögezi, hogy konvenczióról van szó, aminek létrejöttében szerepet játszott az is, hogy a még vitatott pontokat nem tekintik többé elítélendő tévtannak. Ez pedig magában hordozza a további közeledés lehetőségét. A harmadik tanulság pedig az, hogy az előkészítő megbeszélések, eszmecsereik és viták során ismét előtérbe került a keresztény egység megvalósítása felé vezető új számok nehézsége, az egymás felé közeledő felek érzékenysége. Mindenken tudatában fennáll a jogos remény az öküme minnkét oldalon annyira áhított sikerére.

M.Gy.

Mint ismeretes, a kassai Szent Erzsébet-dómban található II. Rákóczi Ferenc sírhelye, Sátoraljaújhelytől, néhány kilométerre, a már Szlovákiaiban fekvő Borsi községben pedig a fejedelem szülőhelye.

A miskolci alakuló ülésen ötfős ügyvivő testületet választottak. A tanácskozás ünnepi műsor részében a Lévay József Református Gimnázium énekkara, a miskolci katolikus gimnázium énekkara lépett fel. Róza György levéltáros az 1849-es január februári felvidéki hadjáratról tartott előadást, s Maricsák István, a katolikus gimnázium igazgatója mutatta be a tanítványt, amelyet egyúttal további helyszíneként is felajánlott a Rákóczi Szövetség részére. ■

Befejező közlemény

A tanítás általában a Telesi Pál-féle 1938-as tanterv alapján történt (történelemből a bajor kultuszminisztérium által előírt különös tekintettel az európai történelemre). A feladat nem volt könnyű: 4 hónap alatt kellett elvégezni az év anyagát, még mindig megfelelő számú és részben kielégítő minőségű tankönyv nélkül.

Ebben az iskolai évben az intézetben 3-szor tartottak magánvizsgálatokat: február -, március és júniusban. A magánvizsgákra jelentkezettek átlagos felkészültsége az intézetben tanulóké mögött maradt.

Az iskolai évet a rendes tanítás és nevelésen kívül jelentős kulturális mozzanatok is jellemezték: hazafias szempontból első helyen a március 15-iki ünnepség protestáns istentisztelettel és a helybeli katolikus templomban ünnepélyes énekes magyar szentmisével. Ezt a karmelita kolostor priorja celebrálta s hivatalos volt rá a niederaudorfi polgármester, a „Gemeindevverwaltung”, a főtanító, a kántor és a háziorvos, Oberaudorfól a plébános. Közülük a legtöbben, Ostermann Michael úrral, az intézet legnagyobb német jövevényével Rosenheimből, a szülőkket és a környék magyarjait, a mise utáni magyar ünnepségen is megjelentek. Ezen közreműködött *Takács Erzsébet* operanékesnő. Az intézet énekkara az énektanárnő vezénylese mellett szóló-, ill. többszólamú művekkel s zongorakísérettel szerepelt. Az aktuális szavaltakkal tarkított zenei műsort az igazgató beszéde zárta.

A másik nagyjelentőségű nap június 13-a volt, a „Tag der Jugend” Rosenheimban, ahol sok német ifjúsági csoport között, mint egyetlen idegen csapat szerepelt az intézet szóló és duett-csárdással, díszpalotással (6 pár), ún. kanasztáncal, magyar kánonnal, Hány-egyvellegel és 3-szólamú kórossal az igazgató vezetésével és németnyelvű konferálásával. Jutalmul az intézet igen

A Keresztény látomások 2000-re a müncheni sajtóban

A napokban zárult „Keresztény látomások 2000-re” (Christliche Visionen 2000) című művészeti kiállításról, amelyen München és környékéről 18 magyar festő képeit láthatta a közönség, a legtöbb bajor napilap megemlékezett.

Detre György festménye:
Husvét Baranyában

Igy a Süddeutsche Zeitung is, – sajnos, nem a kiállítást méltatja vagy értékeli, csak a bajor-magyar kapcsolatról ír. Hasonlóan a müncheni TZ is. Ezzel szemben a Münchner Merkur inkább csak ironikus, dicsőnán hangokat ütött meg. Említést érdemel viszont, hogy a DUNA TV a kiállítástól rövid, szép összeállított mutatót be. (E.G.)

ISKOLA A FOGADÓBAN

A niederaudorfi Magyar Leánykollégium és iskola

hasznos és értékes ajándékot kapott: egy villanyvasalót. A magyar sikerről június 18-iki számában a rosenheimi *Oberbayerisches Volksblatt* is megemlékezett.

Az erkölcsi nevelés fontos rendezvénye volt az *anyánapi ünnepség* május 2-án, este szülői értekezlettel. A növendékek a *cserkész munkában* is kivették részüket. Április 3-án az igazgató s Bárány Mária cspk. vezetésével 8 cserkészleány résztvett Landshutban a Telesi Pál-féle emlékünnepségen.

Az intézet ételmezési ellátását támogatták a *Magyar Caritas Szolgálat*, *dr. Ordódy Sándorné*, és az *Evangelisches Hilfswerk* Großkarolinenfeld-i kirendeltsége.

Az 1948. június 20-i németországi pénzreform egy csapásra, még a korábbiaknál is súlyosabb anyagi nehézségek és megrázkódtatások elé állította a 3. sikeres iskolai évet záró intézetet. Az iskola sorsa kilátástalannak látszott. Valósággal felkészítelenné vált. A szülők is teljesen fizetéseketlenek lettek. Az Iskolabizottság nagy nehezen még rendezni tudta az éppen lezárult iskolai (fél)év anyagi kiadásait, de július 6-án már azt is nyomban kijelentette, hogy egyelőre a legnagyobb jóakarattal sem képes biztosítani az intézet fennmaradásához szükséges anyagi támogatást.

A helyzetet még az is súlyosbította, hogy 1948. június 28-án Simon Waller az ügyvédje által közölte a Magyar Caritas Szolgálattal a Rozsály Ferencnek megkötött *bérelti szerződés felbontását* szeptember 30-i hatállyal és sürgette az intézet növekvő adósságainak mihamarabbi rendezését. *Dr. Stoll Gábornak*, a Magyar Caritas Szolgálat igazgatójának július 1-i fellebbezésére Simon Waller július 17-én levelében úgy nyilatkozott, hogy amennyiben a magyar kirítász vállalja a fizetési kötelezettségeket és korábban sehogyan sem talál másutt megfelelő helyet a tanítás céljaira, ő hajlandó meghosszabbítani a felmondási időt, legkésőbb 1948. december 31-ig.

A niederaudorfi leánykollégiumnak fel kellett adnia régi elhelyezését és rend-szerét, mert a változatlanul megmaradt bérelti díjat nem tudta fizetni. Az intézetet szorult helyzetéből a *müncheni Kolping egyesület* segítette ki, amely a *Niederaudorf-Reisach-i* karmelita kolostortól általa bérelt épületrészből az egyik emeletet 150.- DM havi bért a kollégium rendelkezésére bocsátotta. 1948 októberében nyílt meg a lányintézet új otthonában, vonakodva jelentkező 20-on aluli növendékekkel, holott életképességéhez a kalkulációk szerint kb. 35-40: 55 DM minimális tan- és tartásdíjat fizető növendékre volt szükség. Egy idő után a létszám mégis 40-re felduzzadt. Az ételmezést a kollégium saját hatáskörben állította elő. Ezután az intézetnek a befolyó tandíjakból kellett fenntartania önmagát, legfeljebb a hiánnyelvezet pótálásában számíthatott némi támogatásra.

1949. májusában Niederaudorf-Reisach-ban mégis 35 nyilvános és 25 magán középiskolai tanuló tanult 6 tanár vezetésével. Ebben az időben Bajorországban volt összesen 3 magyar elemi iskola (*Waldwerke*, *Plattling*, *Künzing*) és két magyar gimnázium (*Reisach* és *Waldwerke*), amelyekben összesen 292 gyermek tanult, közülük 127 nyilvános és 75 magán középiskolai tanuló, 90 elemi iskolás. A tanerők száma összesen 29 volt.

Az 1948/1949-es rendes iskolai tanév munkáját a reisachi karmelita kolostorban nehezítették a tanerők és az igazgató

közötti feszültségek, illetve a rohamosan felgyorsult tömeges kivándorlás. 1949. április 8-án Takács Sarolta bejelentette, hogy hűgával együtt önként elhagyja az iskolát és Angliába távozik. Júniusban a tanulók létszáma is apadt. Még a tavasz folyamán a tanári karba két új tanár érkezett: egyik „hosszú tapasztalatokkal rendelkező piarista tanár”, a másik „ugancsak nagytapasztalatú, igazgatóhelyettesi gyakorlattal rendelkező tanárember”. 1949. június 27-én a tanári kar tagjai: *Kovács Ferenc*, a leánykollégium igazgatója, *Kovács Ferencné* tanárnő, *Bárány Mária* prefekta, *Román Endre* (?) tanár és *Csikész Béla* tanár. Bárány Mária bejelentette, hogy kivándorlási kérelme intézés alatt és legfőbb törekvése lesz elhagyni az intézetet. *Molnár Sándor*, a mennyiségtan és a természettan tanára július 20-án kivándorlás miatt véglegesen eltávozott az intézetből. Ekkor pillanatnyilag csak két hatodikos és egy hetedikos tanult az intézetben.

A tanév befejezése alkalmával az Iskolabizottság sajnálattal közölte, „hogy az iskolabizottság a szünet tartamára nem tud már az iskolának pénzületi segítségét biztosítani.” Ugyanakkor azt is közölte, hogy a niederaudorfi iskola egész különleges helyzetére való tekintettel a bizottság július és augusztus hónapokra 350-350.- DM. segítség megadását szükségesnek látta. A Caritas szolgálat a reá eső hányadot vállalta és a nyári szünet alatt tanulásra visszamaradó 8-10 tanulóknak és a tantestületnek élelmiszersegítségét ígért. A jövőre nézve nem jó kilátásokat sejtve az Iskolabizottság afelől érdeklődött, hogy „megvan-e a lehetőség az iskolai évről 1949. szeptember hó elején a jelenlegi elhelyezésben való megkezdésére.

1949-ben a magánvizsgálatokat június 21-22-re tűzték ki. A bajor kultuszminisztérium *Anton Keller* rosenheimi gimnáziumi tanárt bízta meg az intézetben megtartandó június 20-25-i írásbeli, ill. 27-i szóbeli érettségi vizsgálatokon a miniszteri biztosi teendők és jogok gyakorlására. A miniszteri biztós július 29-én elismerő nyilatkozatban értékelte az iskola növendékeinek és tanári karának teljesítményeit, és levelének kíséretében megküldte a kultuszminisztérium pecsétjével ellátott három db. érettségi bizonyítványt.

Az 1948/49-es tanévet „az iskoláknak” a nagy nehézségek ellenére is sikerült szerencsésen befejezniük.

1949. augusztus 27-én az *Iránytű* közölte a Magyar Caritas Szolgálat felhívását a szülőkhöz, hogy szeptember 5-ig jelezzék gyermekeik magyar nyelvű iskoláztatásának szándékát, és azt, hogy az IRO támogatása révén, a lapban megnevezett hét bajorországi magyar iskolában, lehetőség kínálkozik arra, hogy előreláthatólag szeptember 12-én megnyissák az 1949/1950-es tanévet. A lap kifejezetten említi a niederaudorfi internátusi bentlakás és tanulás lehetőségét a Magyar Leánykollégiumban: „*Niederaudorf, 8 osztályos gimnázium, leány-internátus. Cím: Ungarisches Mädchenkollegium, 13b Reisach, Post Oberaudorf, Kreis Rosenheim*”. 1949. augusztusában ugyanis az történt, hogy siker koronázta a Magyar Caritas Szolgálat közel egy esztendei kísérletezéseit annak érdekében, hogy megszerezze az IRO támogatását a magyar tanerők számára. Az eredmény kiharcolásában igen nagy része volt Hennyey Gusztávnak, az IRO összekötőjének és *dr. Lits Ernő*nek, a Caritas-tól alelnöke hitvesének. A tanerők 1949. szeptembertől 1949. december végéig rendes illetményeket kap-

tak az IRO-tól. A *Nemzeti Bizottmány* 1949. októbertől támogatta az iskolabizottságot. Így az iskolatagok terén a Caritas ettől kezdve elsősorban karitatív teendőket vállalt. Az iskolák és növendékeik főleg élelmiszer, ruházati és általános jellegű támogatásban részesültek. Az általa kiadott tankönyveket részben teljesen díjmentesen, részben az önköltségi árnál is jutányosabban bocsátotta az iskolák rendelkezésére. Ennek megtérítését az Iskolabizottság vállalta magára.

1949. december végén sajnálatos és kedvezőtlen fordulat történt az IRO támogatás ügyében. Az IRO *felmondott* nemcsak a magyar, hanem az összes más nemzetbeli tanerőnek. Így 1950. februárjától az iskolák a tanerők fizetésének elmaradása miatt újra katasztrofális helyzetbe kerültek. A rendkívüli nehézségek ellenére mégis sikerült a folyó tanévet befejezni. A Caritas mindent elkövetett, hogy a magyar iskolák szeptembertől nyugodt körülmények közt kezdhesék újra munkájukat. A bajor kultuszkomáromány is biztatólag nyilatkozott.

1949. október 8-án *Kovács Ildikó* landshuti lakos megpályázta a felügyelői állást és prefektaként való alkalmazását kérte a niederaudorfi Magyar Leánykollégium Iskolabizottságától. Az Iskolabizottság 1949. október 27-re összehívott müncheni gyűlésének 2. napirendi pontjában mindenesetre szerepelt a „döntés a niederaudorfi prefekta és egy tanárnő állás (...) tanítói állásának betöltéséről”. Ez azt mutatja, hogy az iskola a tömeges kivándorlások ellenére is fennállt.

Adatok hiányában mégsem sikerült kiderítenem, hogy az 1949/1950-es, ill. az 1950/1951-es tanévben valójában működött-e és miként a niederaudorfi magyar iskola. Csupán néhány általános utalást találtam arra, amint ez a fent elmondottakból és az alábbiakból is kiténik.

Mindenesetre évekkel később a *Pannonia Sacra*-ban ezt olvassuk: „Niederaudorfban is alapítottak egy leányiskolát internátussal, amely azonban, már 1950 őszén beolvadt a passauai magyar iskolába”.

1950. decemberében írja *Hennyey Gusztáv*: „Két középiskolánk jelenleg régi helyén működik”. *Dr. Ádám György* 1951. március 13-án írt német-nyelvű beszámolójában olvassuk: „A menekült magyar gyerekek iskoláztatására két gimnázium és négy elemi áll rendelkezésünkre. A gimnáziumok és két elemi mellett internátus létesítettünk. Ez mérhetetlenül fontos, mert a gyermek így kihozható abból a környezetből, amelybe a szünetelés nyomára sodorta a család”.

1951. július 25-én az iskola a Passau melletti Waldwerke tábortól és Niederaudorfól *Lindenbergbe költözött*, mert a passauai tábor feloszlott. A bajorországi magyar elemi és középiskola Lindenbergen a *Krone szállóban* nyert elhelyezést (bérelti szerződés 1951. május 1-től), és az a Passau melletti Waldwerke tábortól és a Niederaudorfban 1946-tól 1951-ig működő iskolák összevonásából jött létre – véli később *dr. Ádám György*, az először 1953-ban hatóságilag bejegyzett Iskolabizottság elnöke. ■

NAGY ŐSZI CSEND

Körülottem nagy őszi hallgatás van.
Egy-egy szajkó ha néha, megtöri.
Ha volna erre egy remete-társam,
Így köszönhetnék: Memento mori.

Áprily Lajos (1887-1967)

Szent István és Gizella az ezredforduló küszöbén

Az öreg évezred betelt, új idők hajnalra pirkad. A történelem forgatagában megtépzott, vesztélyeztetett helyzetben mily módon bontakozhat ki a magyar társadalom igazán? Lehetséges a szomszédos népekkel békés egyetértésben élni? A hit fényében miként újul meg nemzetünk? Ezer év távlatából égető aktualitással megismétlődő kérdésekre kerestem választ a Régenburgi Magyar Katolikus Misszió ezévi Szent István ünnepsége. Az ünnepi nagymise főcelebránsa, Spányi Antal esztergom-budapesti segédpüspök szentbeszédében „Múltba nézve tanulni kész, hálás lelkiülett” vezette a hívőket az előző évi ezredforduló Magyarországaiba. Első királyunkban mondotta – volt elég bátorság új végük megálmodására s egyben elég okossága is mindezek megvalósítására. Volt Istvánban nyitottság, hogy társakra találjon, kik mint szövetségesei céljait támogatták. Így segítették őt útítársként Szent Gellért, Szent Adalbert, sőt a korabeli bajor nép is, melyet Gizellával kötött házassága révén kapcsolat magához. Méltatni kell István bölcsességét, énjében magában hordta a sok ezer éves magyar múltat, és mégis tudott újat választani. A magyar népet, melynek nyílaitól a nemzetek röviddel azelőtt még rettegtek, a kereszténység bástyájává tudta formálni. Dicséretre méltó István hite, mellyel életében a reá szabott keresztet hordta s mellyel országa számára is a korona felajánlásában megtalálta a Szűzanyához vezető utat. Büszkéek lehetünk őseinkre. De a nosztalgian túlmenően ismerjük fel, hogy nem csak saját üdvösségünkért, hanem az egész társadalomért vagyunk felelősek. Az értékek tudatos hordozása valamennyiünk feladata. A megtérés, a megújulás jegyében, Krisztus tűzével a szívünkben legyen mindegyikünk parázsfények ott, ahova Isten minket elküldött!

A szentmisét követő koncerten *Bíró Imre* orgonaművész (Nagyvárad/Eger) és neje *Bíró Erzsébet* énekes bővülte el magas színvonalú előadásával a hallgatókat.

A délutáni műsort *Bátor Tamás* operaénekes, valamint *László József* klarinét és *Schmidt Magdolna* zongoraművész női lelkét és szívét pezsdítő szereplése ékesítette. A program fénypontja a Budapestre érkezett *dr. Katona Tamás* történész ünnepi beszéde volt. Előadásában a nyugati típusú kereszténység 1000 évvel ezelőtti felvételét az Európában való megmaradásunk feltételeként értékelte. Szent István a törzsi nemzetségeket nemzetté alakította át. Így tudott a haza iránti szeretet elterjedni.

Első királyunk döntései mindmáig példamutatóak. Nyugat felé való irányulása a magyar felfogást ezer éven át befolyásolta. Tanulásos a mai politikások számára, hogy nem elég „felülről” jó gondolatokkal, ideákkal rendelkezni.

Zsoltár

*Boldog ember ki az Isten útját járja.
Láthatatlan angyal az utazó társa.
Kő között se botlik, homályba se téved.
Az ilyen embernek a halál is élet.*

*Boldogtalan ember, ki nem néz az égbe,
Széltől fújhat ballangó az élete képe:
Virágos mezőn is akadékok talál.
Az ilyen embernek az élet is halál.*

Gárdonyi Géza (1863-1922)

Azok megvalósítása ugyanolyan fontos. Az igaz ügy érdekében „kegyes családok” is lehetőségek, mint a kereszténység elterjesztése érdekében a templom előtt rendezett mise utáni vásár, melyről tudvalevőleg nyelvünk az Úr napjának megnevezését (vasárnap) levette...

A magyar-bajor barátság akkori felülvizsgálata példáján megmutathatjuk Istvántól, hogy a legjobb barát még a nemzetek számára is a szomszéd szomszédja (és nem a legközelebbi szomszéd, mint pl. Ausztria). A közvetlen szomszédokkal való kapcsolatunkban Szent István által vezetve fel kell ismernünk, hogy nem elég, ha csak a magyarok mondják az „igen”-t. Erőskezü uralkodónk egyben legnagyobb hadvezérünk is volt, ki minden hadjáratát megnyerte. Ugyanakkor meg kell állapítani, hogy ő maga soha sem hódított! Fiához, és egyben hozzánk intézett Intelmeiben felbátorít a többnyelvűsége és a „kivülről” jövő eszmék mérlegelésére. Tudvalevő, hogy István uralkodása idején német lovagok és olasz írástudók, szerzetesek jöttek országunkba. Következős házasságpolitikával kora sok nemzetével békés kapcsolatot épített ki. Míg a középkori krónikákban a nagy uralkodók jelzője: „legyőzhetetlen”, „hatalmas”, Szent Istvánról úgy vélekedtek, hogy „kegyes”, „jámbor”. Neki köszönhetjük, hogy megmaradtunk és hogy minden időben Nyugat felé (kereszténység) néztünk: a török megszállás idején, 1848-ban, a Bach korszakban, 1945 után és az aktuális politikai helyzetben is.

Sikeres találkoznunk magyar nyelvű Regensburgi városvezetéssel záródott.

Gamberoni Margit (Regensburg)

Szent István ünnepség Bécsben

Barátságos, langyos napsütés áradt el Bécs felett. Jó jel a készülődő ünnepségre. 11 óra tájban megérkeztek az első csoportok, majd mind sűrűbben követték ezeket, Felvidék, Sopron és környéke, mintegy 46 helyről áradt „keresztalják”. Sorra rendre feltűntek a bécsi klubok, csoportosulások képviselői és a híveket elkísérő papok. A hangulat? – Hazajöttünk! Itt vagyunk! – 12.30-kor a zárandokok elindultak a Stephansdom felé. Harsantak a fúvós hangszerek, a Jelenések könyvének képe derengett fel: „A menyegyeri angyalok megfűjték a harsonákat.” A Singerstrasse is hirtelen megtelt kíváncsi nézőkkel. Az ünnepélyes bevonulás hangulata magával ragadta a megszámlálhatlan zárandókat. 15 pap koncelebrált. A szentmisében elhangzott prédikáció gazdagította, elmélyítette ismereteinket Szent Istvánról és Szent Imréről, aki a magyar ifjúság példaképe. Ennek adott kifejezést *Tempfli József*, nagyváradi megyéspüspök, aki beszédében határozottan tanított, figyelmeztetett: fontos a magyar voltunk hordozása, megbecsülése és hitünk megtartása. Magyarságunk csak erősíti hitünk, melyet ha megőrizzük még inkább vallásos emberekké alakíthat minket. – Ő vette át az oltárnál a zárandókat adományait: kenyeret, bort, gyümölcsöt, melyeket a szentmise végén megáldott. – Ezt követően felhangzottak a himnuszok, majd a résztvevők ünnepi hódolatban vonultak el Szent István karsönt-ereklyéje előtt.

Templomi istentisztelet után a népviseletes csoportok népszokásaikat és ősi táncukat mutatták be a Stephansplatzon sokak örömeire.

Hegyi György GR

Szelezcky Zita ravatalánál

Serényi István (Bécs) búcsúbeszédéből, amely 1999. augusztus 1-én a budapesti Kálvin-téri ref. templomban tartott gyászistentiszteleten hangzott el a nemzeti emigráció nevében.

...Páratlan tehetsége és bája már akadémikus korában mind a Nemzeti Színházban, mind pedig nagyszerű filmjei főszerepében nyújtott maradandó élményt közönségének. A háború alatt a reményt vitte harcoló honvédekhez és mosolyt, vigasztalást a sebesülteknek. Így lett ő a harcoló nemzet „kishúga”, „üdvöskéje”.

A szomorú vég aztán őt is az üldözöttek közé vetette. Elitelték az akkor szokásos vádakkal és ő is kénytelen volt elhagyni a drága hazát. Argentínába került, ott megalapította az ő kis Nemzeti Színházát *Vaszary Pirivel, Hajmásy Miklóssal, Szilassy Lászlóval* és néhány kiváló pályatárral. 1961-ben költözött az

Egyesült Államokba, ahol feleségemmel, Zsókiával vendéglátói lehetünk a következő fél esztendőn át. Életeresztől élményünk maradt...

Szelezcky Zita semmi körülmények között nem engedett elveiből. Rendületlenül kitartott a tiszta művészet és az örök magyarság ideája mellett. Dérynéfiasszony nyomdokain járva csodáljuk Zitánk ragyogó művészetét, erőt-hitet sugárzó hangját, utolérhetetlenül kedves mosolyát...Hittel vallom: *Szelezcky Zita* századunk egyik nem halványuló művészcsillaga marad.

*

Itt emlékeztetjük hallgatóinkat, hogy *Serényi István* – egykori távfutó bajnok, a kommunista diktatúra alatt politikai fogoly – 1956-ban emigrált az USA-ba. Ő volt az, aki Hruscsov amerikai látogatásakor (1959) a New-York-i Szabadság-szobor személt bekötötte, hogy az ne lássa a szegénytelen látogatási botrányt. A következő évben New Yorkból a Fehér Házig futott és adta át az elnöknek a rabnépek szabadság követelését. Két évvel utóbb pedig San Franciscóból futott New Yorkba hasonlóan politikai demonstrációként. Ezt a roppant távolságot 74 nap alatt tette meg. 1991 óta él Bécsben, ma is fiatalos lelkesedéssel dolgozik a magyarság jövőjéért a keresztény Európához csatlakozva. ■

Keresztelés

1999. július 18-án keresztelték Münchenben *Gadanez Milán Jánost*, aki a kettős állampolgárságú (magyar-német), Molnár Annamária Csilla fia (München, Ratoldstr. 26). Isten éltesse sokáig a Molnár-család és mindnyájuk örömeire! Hálás köszönet a keresztelő dr. Cserháti Ferenc plébános úrnak, a müncheni Magyar Katolikus Misszió vezetőjének, a külföldön élő r. k. magyarok püspöke európai Delegátusának.

Bajor-Magyar Fórum a Felvidéken

A kilencvenes évek elején létesült Bajor-Magyar Fórum immár harmadik alkalommal rendezte meg évi tanulmányi körútját. Ezúttal nemcsak Magyarországra, hanem Szlovákia magyarok lakta területeire is ellátogattak. Az út Dunaszerdahelytől Pozsonyig tartó programját a Münchenben élő orvosnő, *Fajnor Éva* szervezte meg – és mint az útról készült rádióinterjú is bizonyítja – komoly sikerrel, mert a szlovák kormány több minisztere is találkozott a zömében bajorokból álló küldöttséggel. A felvidéki magyarság nevében *Duray Miklós* tájékoztatta a vendégeket a választások óta történt – igencsak pozitívnak tűnő – változásokról.

A magyar-bajor kapcsolat erősítésére alakuló Fórumnak vezető bankárok is tagjai, akik közül többen is részt vettek az októberi tanulmányúton. Ők nemcsak a magyar kisebbség politikai szerepét erősítő tanácsokkal látták el a dunaszerdahelyi és pozsonyi találkozókra a szlovák kormányban résztvevő tárgyalópartnereket, hanem Szlovákia meliből európai-uniós felvételét elősegítő gondolatokkal is szolgáltak.

MGY

A Magyar Karitás híreiből

– A Magyar Karitász budapesti Rév Szervenélybeteg-segítő Szolgálat 1999 januárja óta egy Brüsszel és az Európai Közösség által támogatott program keretében, utcára került drogos fiatalokkal foglalkozik. A kerületi önkormányzattal és széles társadalmi összefogással futó 4 lépcsős program keretében az utcai munka és nappali ellátás után a fiatalok kiscsoportos foglalkozásokon, klubrendezvényeken vehetnek részt. Az utolsó fázis a fiatalok társadalomba való be- illetve visszaállítását elősegítő különböző képzési programok.

Az Európai Unió által támogatott két éves program célja mindenekelőtt a meglévő hálózat további bővítése, valamint az önszervező csoportok megszervezése és beindítása az ország keleti régiójában.

István király ünnepe Regensburgban

A Magyar Katolikus Misszió és a Magyar-Bajor Társaság államalapító, legnagyobb nemzeti királyunk emlékére, szeptember 19-én vasárnap, Regensburgban, a Diózesenban tartott ünnepséget.

Az ünnepi nagymisét *Spányi Antal* esztergom-budapesti segédpüspök celebrálta. Ünnepi beszédet *dr. Katona Tamás* professzor, a Magyar-Bajor Társaság elnöke mondott. Beszédét követően zene-, ének és szavaló művészek ünnepi műsort adtak. Mintegy 150 Németországban élő, és az ünnepségre Magyarországról oda utazó magyar vett részt az ünnepségen. A vendégek között volt: *Püspök László* müncheni főkonzil, *Herczegfalvi József* és *Juhász Imre* konzil, *Fejős Ottó* főlelkész, *Bárany József* plébános és *dr. Hollósy Mihály*, a Magyar-Bajor Társaság főtitkára. Az ünnepséget az egybegyűltek a Boldogasszony Anyánk, valamint a magyar és erdélyi himnusz közös eléneklésével zárták.

Makovsky Máriausz (Bp.)
Magyar-Bajor Társaság

APRÓHIRDETÉSEK

BEATRIX PANZIÓ H-1021 Budapest, Szeher út 3. Tel./Fax: 0036-1-3943-730 és tele-fon 0036-1-2750-550. Szeretettel várjuk családi panzióinkban, zöldövezetben, de közel a centrumhoz. Szállodai színvonal – zárt autóparkoló.

Hazatelepülők, nyugdíjasok részére és üdülésre is alkalmas új többlelakások társasházban lakások individuális tervezéssel a Szálkai tónál (természetvédelmi terület és horgászparadicsom) megbízható építésznel olcsón leköthetők.

Kontakt: Architekturbüro Schendl Ferenc
Telefon: 0751/556573 Németország

Dr. Schulte – Dr. Frohlinde, ügyvédi tanácsadás minden jogi kérdésben.
Schwarz Annemarie, hites tolmács és fordító német / magyar nyelven.
Tel.: 0211/44 22 40, Fax: 0211/44 28 16

MAGYAR BOROK, PÁLINKÁK
NAGY VÁLASZTÉKBAN!
Olcsó áron raktárról – kérje árlistánkat!
JOSEF UDVARHELYI, Tel.: (0911) 4 72 01 50.
KEPLERSTR. 2, D-90478 NÜRNBERG

HIRDETŐINK FIGYELMÉBE!

Befizetéseket és átutalásokat postacsek-kontókra kérünk! Kath. Ungarn-Seelsorge München – Sonderkonto: Postbank München, Konto-Nr.: 606 50-803, BLZ 700 100 80.

ÚJONNAN MEGJELENT MAGYAR DALOK!

Adi Pop: „**VÉRZŐ HAZÁBÓL**” címmel, 56-os magyarok számára készült CD, minden idegenben élő magyarnak csodálatos élmény. Meghallgatása során a hallgatóban felelevenedik a forradalom, az azt követő menekülés, az új haza, a honvágy. És az eredmény a mai napig, „Mindegy, hogy mire vitted- és hová haladtál, a végén mégis csak magyar maradtál”. Biztos vagyok benne, hogy ezek a valóságból merített szívhöz szóló, mély érzelmekkel telített dalok, mint „**A FORRADALMÁR HALÁLA**”, a „**VÉRZŐ HAZÁBÓL**” vagy „**A JÖVŐ GYERMEKE**” egy jó magyar szeméből kicsalja még a könnyet is. 20,- DM borítékban, azonnal küldjük a CD-t.

UNGARÓBLUES MUSIK VERLAG:
Éva Jági, Friedberg Str. 8,
CH-3380 WANGEN an der AARE

ÉLETÜNK

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Magyar Katolikus Főlelkészszeg
Landwehrstr. 66 · 80336 München
Telefon: (089) 5 32 82 88
Telefax: (089) 5 32 82 45 / 5 43 81 47
(Ungarische Delegatur)

Felelős kiadó:
a Magyar Katolikus Főlelkészszeg
Főszerkesztő: dr. Cserhádi Ferenc
Felelős szerkesztő Fejős Ottó
A szerkesztőbizottság tagjai:
dr. Frank Miklós, Ramsay Győző,
Szamosi József (olvasó és tördelő szerkesztő) és Vincze András.

Redaktion und Herausgeber:
Ungarische Katholische Delegatur
Landwehrstr. 66 · D-80336 München
Telefon: (089) 5 32 82 88
Telefax: (089) 5 32 82 45 / 5 43 81 47
Chefredakteur: Dr. Cserhádi Ferenc
Verantw. Redakteur: Ottó Fejős
Abonnement: DM 30,— pro Jahr und nach Übersee mit Luftpost DM 45,—

ELŐFIZETÉS:
Az életünket a helyi magyar lelkészek terjesztik, ők küldik szét, náluk is kell előfizetni! Tengerentúlra, vagy ahol nincs magyar lelkész,

oda a kiadóhivatal küldi az újságot.
1 példány ára: 3,00 DM
Előfizetési ár egy évre DM 30,— vagy ennek megfelelő valuta.

Tengerentúlra légipostával DM 45,—
Lapzárta minden hónap 10-én.
Hirdetéseket csak 10-ig fogadunk el.
Postbank München:

Konto-Nr.: 606 50-803 – BLZ 700 100 80
Katholische Ungarnseelsorge,
Sonderkonto „Életünk”,
Erscheint 11 mal im Jahr.
Satz: GRAPHOS GmbH
Planegger Str. 87c, 81241 München
Tel. (0 89) 55 34 44

Druck: AMPER DRUCK GmbH
WERBE-DRUCK Verlag Hammerand GmbH
Hasenheide 11, 82256 Fürstenfeldbruck
Tel. (0 81 41) 61 01 20
Fax (0 81 41) 60 01 28

EURÓPAI, NÉMETORSZÁGI OLVASÓINK FIGYELMÉBE!

AZ ÉLETÜNK előfizetési árát kérjük helyi terjesztőinkkel (misszióinkkal) rendezni! Csak a kiadóhivatalból postázott újságok előfizetését kérjük az „Életünk” müncheni postabank számlájára befizetni.

A szerkesztőség

A HIRDETÉSEK SZÖVEGÉÉRT STÍLUSÁÉRT A SZERKESZTŐSÉG NEM FELEL!

HIRDESSZEN AZ ÉLETÜNK BEN

Hirdetési díjak 1996 január 1-től:

Apró-, házassági-, általános hirdetés	DM
ára soronként (kb. 40 bető)	7,—
Jellege portóval	7,—
Külön kivánságokat esetenként árazunk.	
Üzleti-, nyereséges hirdetések soronként	10,—
nagybetűs (kétsoros) sor	20,—
kétsoros hirdetés az összeg kétszerese.	
Egymástutáni háromsori hirdetés esetén	10 % kedvezmény
Egymástutáni hatsori hirdetés esetén	20 % kedvezmény
Egy évi hirdetés esetén	25 % kedvezmény.
Hirdetések határideje minden hónap 10-e, befizetve!	

AMERIKAI ÉS KANADAI ELŐFIZETŐINK FIGYELMÉBE!

Kérjük előfizetőinket, hogy a befizetési díj összegét US 45,— értékében a Münchenbe, a szerkesztőség címére küldjék.
Előfizetési díj egy évre 17,— US \$ + 13,— US \$ portó. A lapot továbbra is Münchenből postázzuk.

Beilagenhinweis: Zu dieser Auflage liegt zeitweise ein RUNDSCHEIBEN bei.
A KIADVÁNYHÍZ KÖRLEVELET MELLÉKELTUNK.

MAGYARORSZÁGI ELŐFIZETŐINK FIGYELMÉBE!

Az ÉLETÜNK előfizethető Magyarországon az OTP Bank Budapest VIII. ker. Körzeti fiók: 11773085-07063558, t.a. 973080706355 számú kontójára, Fejős Ottó néven. Evi előfizetés híveknak: 2000. Ft.; lelkészeknek öt intenció testimonium a kiadóhivatal címére.

Református istentisztelet Münchenben a hó. minden 2. és 4. vasárnapján, 11 órakor, Reisinger Str. 11

Kedves olvasóink, időnként közöljük a magyar lelkészek telefonszámát és címét, ahol érdeklődni lehet magyarnyelvű szentmisék helye és ideje után.

NÉMETORSZÁG

BAMBERG-EICHHÄTT-REGENSBURG-i Egyházmegye nürnbergi székhellyel: Misézó helyek: Bamberg, Coburg, Ingolstadt, Landshut, Nürnberg, Regensburg, Straubing.
Érd.: Ft. **Bárany József**, Ung. Kath. Misson, Tuchergartenstr. 2/A, D-90571 Schwaig, Tel.: (0911) 507 57 96

ESSEN-i Egyházmegye: Misézó helyek: Duisburg, Oberhausen, Bochum, Essen, Neukirchen-Vluyn, Moers, Mülheim.
Érd.: Ft. **Major Márk**, Ung. Kath. Misson, Steeler Str. 110, D-45139 Essen, Tel.: (0201) 28 47 40

FREIBURG-TRIER-SPEYER-i Egyházmegye Karlsruhei székhellyel: Misézó helyek: Mannheim, Offenburg, Kaiserslautern, Trier, Saarbrücken, Freiburg, Baden-Baden, Karlsruhe, Pforzheim, Freiburg, Strasbourg, Mulhouse, Colmar.
Érd.: Ft. **Dr. Szabó József**, Ung. Kath. Misson, Schneidmühler Str. 12, D-76193 Karlsruhe, Tel./Fax (0721) 68 72 15

BERLIN-i és **HAMBURG**-i Főegyházmegye, Hildesheim-i Egyházmegye: Misézó helyek: Berlin, Hamburg, Kiel, Lübeck, Braunschweig, Bremen.
Érd. Hamburgban: Ft. **Rasz-tóvác Pál**, Ung. Kath. Misson, Holzdammp 20, D-20099 Hamburg, Tel.: (040) 24 60 49. Érd. Berlinben: **Nagy Iván**, Ung. Kath. Kirchengemeinde Szent Erzsébet, Bundesallee 106, D-12161 Berlin, Tel.: (030) 859 23 95, Fax: (030) 851 25 93.

KÖLN-i Főegyházmegye: Misézó helyek: Köln, Lonerich, Bonn, Düsseldorf, Wuppertal.
Érd.: Ft. **Lukács József**, Ung. Kath. Misson, Thieboldgasse 96, D-50676 Köln, Tel.: (0221) 238060.

MAINZ-LIMBURG-FULDA-i Egyházmegye frankfurti székhellyel: Misézó helyek: Frankfurt-Rödelheim, Mainz, Wiesbaden, Darmstadt, Gießen.

Érd.: Ft. **Takács Pál**, Kath. Ung. Gemeinde, Ludwig-Landmann-Str. 365, D-60487 Frankfurt, Tel.: (069) 24 79 50 21

MÜNCHEN-FREISING-i Egyházmegye: Misézó helyek: München, Rosenheim + Freising. Érd.: Ft. **Dr. Cserhádi Ferenc**, Ft. **Fehér István**, Ung. Kath. Mission, Oberföhringer Str. 40, D-81925 München. Tel.: (089) 982637, 982638, FAX: (089) 985419.

MÜNSTER-PADERBORN-OSNARÜCK-i Egyházmegye: Misézó helyek: Hagen, Menden, Arnsberg, Osnabrück, Bielefeld, Marl, Münster. Érd.: Ft. **Bagossy István**, Ung. Kath. Mission, Middelfeld 24, D-48157 Münster-Handorf. Tel.: (0251) 32 65 01

PASSAU-i Egyházmegye: Misézó hely: Passau. Érd.: Ft. **Szabó Árpád**, Kirchenplatz 1, D-94032 Passau, Tel.: (0851) 24 96.

ROTTENBURG-STUTTGART-i Egyházmegye: Misézó helyek: Stuttgart, Heilbronn-orkheim, Balingen-Frommern, Ludwigsburg, Böblingen, Reutlingen, Schw. Gmünd, Eislingen.
Érd.: Ft. **Horváth János**, Pfizerstr. 5, D-70184 Stuttgart, Tel.: (0711) 236 91 90, FAX: 236 73 93
Misézóhelyek: Konstanz, Markdorf, Weingarten, Heidenheim, Friedrichshafen, Singen, Munderkingen, Ulm, Schweningen, Biberach, Bad Waldsee, Leutkirch.
Érd.: Ft. **P. Gyúras István SJ**, Irmentrudst. 14/B, D-88250 Weingarten, Tel.: (0751) 586 76

WÜRZBURG-i Egyházmegye: Misézó hely: Würzburg. Érd.: Ft. **Dr. Kocsik Endre**, Kardinal-Döpfner-Platz 7, D-97070 Würzburg, Tel.: (0930) 38 62 43, 173 78

„TÉTÉNY” Ungarische Spezialitäten
Kreitmayrstr. 26 – 80335 München
Telefon: (089) 1 29 63 93.

Badacsonyi Szürkebarát	DM
Debrői Hárslevelű	7,80
Etyeki Chardonnay	6,80
Villányi Rosé, Kékóportó	8,80
Villányi Kékfrankos	9,80
Villányi Cabernet	10,80
Egri Bikavér	7,50
Tokaji Szamorodni	12,50
Tokaji Asszú 3 puttonyos	16,50
Tokaji Asszú 4 puttonyos	20,—
Tokaji Szamorodni	29,—
Unikum	29,—
Egri cseresznyepálinka	25,50
Diólikőr	0,5 liter 14,50
Címerez barackpálinka	33,—
Sárgabarack-, Málnalikőr	0,5 liter 13,50
Tarhonya, kocka, laskatészt 1 kg	7,—
Májás-, véres hurka, disznósajt	13,—
Tokaszalonna	15,—
Füstöltzalonna	12,—
Friss kolbász	15,—
Házi kolbász	17,—
Téliszalámi	33,—
Szegedi szalámi	30,—
Csabai, Gyulai	27,—
Szaloncukor kapható!	